

नमो तस्मै भगवतो अरहतो सम्मा सम्बुद्धस्स

आनन्द भूमि

THE ANANDA-BHOOMI

The only Buddhist Monthly Magazine of Nepal

[बुद्धः आनन्दकुटी विहार]

बुद्धधर्म सम्बन्धी

एक मात्र मासिक

पत्रिका

गुं पुह्री

एक प्रतिको रू.२१-

वार्षिक शुल्क- २०१-

आजीवन शुल्क- २००१-

बुद्धसम्बत् २५२८

नेपाल सम्बत् १९०४

वर्ष ९२

श्रावण पूर्णिमा

पुँला

अंक ४

विक्रम सम्बत् २०४९

1984 A. D.

Vol. 12

श्रावण

Agu.

No. 4

“आनन्दभूमि” को नियम

- (१) “आनन्दभूमि” आनन्दकुटी विहार गुठीद्वारा प्रकाशित हुने नेपालको एक मात्र बुद्धधर्मसम्बन्धीमासिक पत्रिका हो। यो प्रत्येक पूर्णिमाको दिनमा निस्कनेछ। यसको आजीवन ग्राहक शुल्क २००।- र वार्षिक शुल्क रु. २०।- मात्र छ। जुनसुकै महीनामा पनि ग्राहक बन्न सकिन्छ। वार्षिक- ग्राहकलाई पूरा १२ वटा अंक प्राप्त हुनेछ। एक प्रतिको रु. २। मात्र।
- (२) यो आनन्दकुटी विहारगुठीको मुखपत्र हो। यसमा बुद्धधर्मसँग सम्बन्धित विषय छापिनेछ।
- (३) लेखकद्वारा प्रकट भएका कुनै पनि विचारमा लेखको उत्तरदायित्व लेखक नै हुनेछ सम्पादक मण्डल हुनेछैन।
- (४) लेखकले नेपाली, नेपालभाषा र अंग्रेजीमध्ये कुन पनि भाषामा लेख पठाउन सक्नुहुन्छ र पठाइएका लेख फिर्ता पठाउने व्यवस्था गर्न नसकिने भएकोको प्रतिलिपि आफूसँग राखी पठाउन अनुरोध छ।
- (५) लेख पठाउँदा पूरा साहजको कागजमा एकपट्टि मात्र लेखेर पठाउनुपर्नेछ।
- (६) ग्राहक शुल्क, विज्ञापन तथा प्रबन्ध सम्बन्धी पत्र व्यवस्थापकको नाउँमा आनन्दभूमि कार्यालयमा पठाउनु होला। पत्र व्यवहार गर्दा आफ्नो ग्राहक संख्या तथा नाम ठेगाना रात्ररी लेखिएको हुनु जरूरी छ। ठेगाना हेरफेर हुने भएमा एक महीना अगाडि व्यवस्थापकलाई सूचना दिनु पर्दछ। पत्रिका समयमा नपुगे सूचना दिने गर्नु पर्दछ।
- (७) कुनै पनि लेख प्रकाशित गर्ने वा नगर्ने अधिकार सम्पादकमै रहनेछ।

आनन्दभूमि कार्यालय, आनन्दकुटी स्वयम्भू काठमाडौं।

विषय-सूची

बुद्ध-बचन	१.	तपाईंलाई थाहा छ कि ?	१३.
सरणागमन	२.	कपिलवस्तु-बुद्ध-पितृभूमि	१५.
आचार्य शान्तरक्षित र बौद्धधर्म प्रचार	३.	गुलाफया छपवः स्वां	१८.
शील-सार	७.	उखें थुखेंया खें	१८.
सम्पादकलाई चिट्ठी	८.	धर्म छु खः ?	१९.
चीनभ्रमण	९.	सम्पादकीय	२१.
जन्मदिन	११.	बौद्ध-गतिविधि	२२.

आनन्द भूमि

प्रधान-सम्पादक
भिक्षु कुमार काश्यप

सम्पादक
सुवर्ण शाक्य

व्यवस्थापक
भिक्षु मैत्री

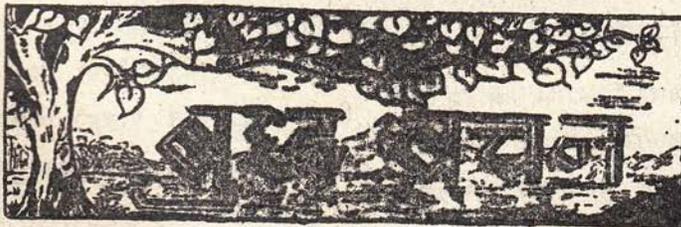
प्रकाशक
आनन्दकुटी बिहारगुठी
स्वयम्भू, काठमाडौं
फोन नं. २-१४४९०

ब्रह्मचर्य-विनयपिटकवाक्य:-

“अथ भिक्षवे चारिकं बहुजन हिताय
बहुजन सुखाय लोकानुकम्पाय अत्याय
हिताय सुखाय देवमनुस्सानं । देसेय भिक्षवे
धम्मं आदिकल्याणं मज्जेकल्याणं परियोसान
कल्याणं सात्थं सव्यञ्जनं केवलं परिपुण्यं
परिसुद्धं ब्रह्मचरियं पकासेथ ।”

भिक्षुहरू ! बहुजन हितको लागि, बहुजन सुखको लागि,
बिभ्रमाथि दयाको लागि, देव र मनुष्यहरूको हित, सुख
र कामको लागि संचार गर । भिक्षुहरू ! आरम्भ, बध्य
र अन्त्य समयसम्म कल्याण हुने धर्मको अर्थ र भाव बहिव
उपदेश दिएर सम्पुर्ण परिशुद्धि ब्रह्मचर्य (धर्म) को प्रकाश
गर ।

जो सधैं शारीरिक संयममा बसेर हिंसाले रहित हुन्छ, त्यो अच्युत स्थानमा
पुग्दछ, जहाँ पुगेर पछि शोक हुँदैन ।

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्भासम्बुदस्स

(भगवान् सम्यक् सम्बुदलाई नमस्कार ।)

सरण।गमनं

बुद्धं सरणं गच्छामि । धम्मं सरणं गच्छामि ।
सङ्घं सरणं गच्छामि । दुतियस्मि बुद्धं सरणं गच्छामि ।
दुतियस्मि धम्मं सरणं गच्छामि । दुतियस्मि सङ्घं सरणं
गच्छामि । तत्तियस्मि बुद्धं सरणं गच्छामि । तत्तियस्मि
धम्मं सरणं गच्छामि । तत्तियस्मि सङ्घं सरणं गच्छामि ।
(म बुद्धको शरणमा जान्छु । धर्मको शरणमा जान्छु ।
संघको शरणमा जान्छु । दोश्रोवार पनि बुद्धको शरणमा
जान्छु । दोश्रोवार पनि धर्मको शरणमा जान्छु । दोश्रोवार
पनि संघको शरणमा जान्छु । तेश्रोवार पनि बुद्धको शरण-
मा जान्छु । तेश्रोवारपनि धर्मको शरणमा जान्छु । तेश्रो-
वारपनि संघको शरणमा जान्छु ।)

दससिक्खापदानि

पाणातिपाता वेरमणी सिक्खापदं, अदिच्चाबानां
वेरमणी सिक्खापदं, अब्भंहरिया वेरमणी सिक्खापदं,
मुसावादा वेरमणी सिक्खापदं, सुरामेरयमज्जपमादट्टाना
वेरमणी सिक्खापदं, विकालभोजना वेरमणी सिक्खापदं ।

गन्धगीतवादित विसूकदसना वेरमणी सिक्खापदं, माली-
गन्धविलेपन धाराणा मण्डनविभूसनट्टाना वेरमणी सिक्खा-
पदं, उचवासयन महासयन वेरमणी सिक्खापदं, जात रूप
रजतपटिग्गहना वेरमणी सिक्खापदं समादियामि ।

(म प्राणी हिंसाबाट बिरत भइरहने शिक्षा ग्रहण
गर्दछु । म चोरीकामबाट बिरत भइरहने शिक्षा ग्रहण
गर्दछु । म ब्रह्मचर्यनाश हुने कुराबाट बिरत भइरहने शिक्षा
ग्रहण गर्दछु । म झूठो बोल्नुबाट बिरत भइरहने शिक्षा
ग्रहण गर्दछु । म प्रमादले वेदोश हुने सुरा मेरय आदि
सद्य पान गर्नुबाट बिरत भइरहने शिक्षा ग्रहण गर्दछु ।
म मद्यान्हु पठि भोजन गर्नुबाट बिरत भइरहने शिक्षा
ग्रहण गर्दछु । म नाच्ने, गाउने, बाजा बजाउने र शासनको
कांडाको झाड झैं भइरहेको नाच आदि तमासा हेर्नेबाट
बिरत भइरहने शिक्षा ग्रहण गर्दछु । म माला लगाउने,
सुगन्ध लेपन गर्ने, शरीरको छाला चम्काउने आदि
विभूषणबाट बिरत भइरहने शिक्षा ग्रहण गर्दछु । म
उचवासयन र सिंगारिएको आसनमा सुत्नुबाट बिरत भइ-
रहने शिक्षा ग्रहण गर्दछु । म सुन चाँदी ग्रहण गर्नुबाट बिरत
भइरहने शिक्षा ग्रहण गर्दछु ।)

आचार्य शान्तरक्षित र बौद्धधर्म प्रचार

विषय बौद्ध संप्रदायहरूमा आचार्य शान्तरक्षितको नाम नमुत्ने मानिस विरलै पाइएला किनभने बौद्धधर्म प्रचारको इतिहासमा उनको नाम अग्रगण्य नै छ । उनी बौद्ध आचार्य थिए । विशेष गरी उनले तिब्बतमा व्यापक रूपमा बौद्धधर्मको प्रचार गरेका थिए । हुन त तिब्बतमा शान्तरक्षित भाउनुभन्दा अगाडि नै त्यहाँका राजा सुङ्ग चङ्गम्पोले (६१८-१० ई.) नेपालका राजा अशुवर्माकी छोरी भुकुटीलाई विहे गरेर लैजाँदा बौद्धधर्मले पनि भुकुटी सँगसँगै तिब्बतमा (भोटमा) प्रवेश गरेको हो, तर त्यसवेला बौद्धधर्मले तिब्बतमा विकसित हुन पाएको थिएन । भिक्षु र विहारको त्यहाँ नाम निशान थिएन । संपूर्ण तिब्बत तथा भोटमा बौद्धधर्मको दरिलो जग बसाल्ने श्रेय आचार्य शान्तरक्षितलाई नै छ ।

आचार्य शान्तरक्षितको परिचय ग्रन्थहरूको आधारमा यसप्रकार भएको पाइएको छः- मगध देशको पूर्वी सीमाको प्रदेश (मुंगेर, भागलपुरको जिल्ला) पालि र संस्कृत ग्रन्थमा अंगको नामले त्यसवेला प्रसिद्ध थियो । त्यसैको पूर्वपट्टि सहोर नाम गरेको अर्को प्रदेश पनि मध्य कालमा प्रसिद्ध भएको थियो । सहोर प्रदेश भित्र गंगा नदीको किनारमा सानो पहाडको नजीकै पाल बंशीय

राजा देवसाल (८००-८३७ ई.) ले एउटा विहार बनाएका थिए । त्यो विहार विक्रमपुरीको नजीकमा भएको हुँदा पछि विक्रमशीलको नामले प्रसिद्ध भएको थियो । त्यो विहार विक्रमपुरीको उत्तरपट्टि पदंध्यो । विक्रमपुरीको अर्को नाम भागलपुर तथा विक्रमपुर भएको कुरा तिब्बती ग्रन्थहरूमा पनि पाइन्छ । विक्रमपुरी एउटा माण्डलिक राजवंशको राजधानी थियो । यही राजवंशमा आचार्य शान्तरक्षित (६५०-७५० ई.) मा जन्मेका थिए ।

—भिक्षु मंत्री, धराम

सम्राट् अशोकको पालामा तृतीय धर्म संगीति (सभा) भएको थियो । त्यसवेला बौद्धधर्म भित्रै सर्वास्तिवाद आदि निकायहरू (संप्रदाय) लाई स्थविरवादबाट लिएको थियो । निकालिएका सर्वास्तिवादी र अरूहरूले आफ्नो सभा नालन्दामा गरे । त्यसपछि नालन्दा सर्वास्तिवादको केन्द्र बन्यो । बौद्धधर्मानुयायी मौर्यहरूको राज्यलाई हटाएर बौद्ध द्वेषी ब्राह्मण सतानुयायी शुंगोले आफ्नो मत ई. पू. १८८ मा स्थापित गरेका थिए । त्यसवेला सयै बौद्ध निकायहरूले विषरौत परिस्थितिको

कारणले गर्दा मगध छाडेर आफ्नो केन्द्र अन्य प्रदेशहरूमा बनाउन परेको थियो । सर्वास्तिवादीहरूले मथुराको छेउको गोवर्धन पर्वतलाई आफ्नो केन्द्र बनाएका थिए । सर्वास्तिवादीहरूले यसै वेला आफ्नो पिटकलाई पनि संस्कृतमा परिवर्तन गरे । इतिहासमा यो सर्वास्तिवाद आर्यसर्वास्तवादको नामले प्रसिद्ध छ । पछि कुषाणहरूको समयमा यो वाद कुषाण राजाहरूको लागि श्रद्धाको विषय बनेको थियो । यसरी यसको केन्द्र मथुराबाट हटेर काश्मीर गान्धारमा पुग्यो । काश्मीर गान्धारको सर्वास्तिवादलाई नै मूलसर्वास्तिवाद भनिन्छ । सम्राट् कनिष्क मूलसर्वास्तिवादको लागि दोश्रो अशोक थिए । उनले तक्षशिलाको स्तूपमा 'आपरियाणं सब्बत्थिवदीनं परीगगहे शब्दो, भन्ने वाक्य लेखिएका थिए । कनिष्ककै संरक्षकतामा एउटा चौथो धर्मपरिषद् भएको थियो जसमा मूलसर्वास्तिवाद अनुसार त्रिपिटकका विस्तृत टीकाहरू बनिए । ती टीकाहरूको नाम विभाषा रहन गयो । यसरी मूलसर्वास्तिवादीहरूको ग्रको नाम वैभाषिक रहन गयो । सबै मूल सर्वास्तिवाद पछि महायानको उत्पत्ति भएको हो । महायानहरूले वैपुल्य (पालि) अवतंसक आदि सूत्रहरूलाई आफ्नो सूत्र पिटक बनाए । तिनीहरूले विनय पिटक चाहिँ मूलसर्वास्तिवादकै राखे । महायानबाट पछि वज्रयानको उत्पत्ति भयो । बाह्रौं शताब्दीमा सहजयान (घोर वज्रयान) को उत्पत्ति भयो । यसैलाई तिब्बतका मानिसहरू आज पनि विनय पिटकको रूपमा मानिरहेका छन् । हामी विनय (मूलसर्वास्तिवाद विनय) बोधिसत्व (महायान) र वज्रयान तीनैका शीलहरू धारण गर्दाछौं भनेर तिब्बतीहरूले (लामावादीहरू) भन्दछन्, तर त्यसो भन्नु तिनीहरूको भूल हो किनभने जसरी प्रकाश र अंधकार एकै ठाउँमा रहन सक्ने त्यसै गरी परस्पर विरोधी शीलहरू पनि एकसाथ धारण गर्न सकिँदैन । भन्नाको अर्थ यो हो कि

विनय र वज्रयानका शीलहरू धेरै मात्रामा परस्पर विरोधी छन् ।

आचार्य शान्तरक्षितको समयमा नालन्दामा वज्रयान र तन्त्रयानको व्यापार प्रचार थियो । गृह त्याग गरी शान्तरक्षितले नालन्दामा आचार्य ज्ञानगर्भसँग करीव ६७५ ई. मा मूलसर्वास्तिवाद विनय अनुसार प्रब्रह्म्या र उपसम्पदा ग्रहण गरेका थिए । त्यसैवेला उनको नाम शान्तरक्षित रहन गएको हो । नालन्दामा आफ्नो गुरुजनसँग उनले त्रिपिटकको सम्पूर्ण अध्ययन गरेका थिए । त्यसपछि बोधि-सत्व मार्गीय (महायानिक) ग्रन्थ अभिसमयालंकार आदि पढ्नलाई उनी आचार्य विनयसेनकहाँ गए । विनयसेनबाट उनले महायान मार्गीय विस्तृत र गम्भीर दुवै क्रमको अध्ययनको साथसाथै आचार्य नागार्जुनको भाष्यमिक सिद्धान्तको पनि राम्रो अध्ययन गरे । पछि त्यसै ग्रन्थको मध्यमकालंकार नामक टीका पनि लेखे । आचार्य शान्तरक्षित नालन्दामा भएकै बेला चीनिया भिक्षु ई-चिङ्ग (६७१-६५ ई.) पनि यहाँ निकै वर्ष बसेका थिए । ई-चिङ्गले थुप्रै विद्वान्हरूको चर्चा गरेतापनि शान्तरक्षितको भने चर्चा गरेका छैनन् । हुनसक्छ त्यसवेला शान्तरक्षित चर्चित थिएनन् होला ?

संपूर्ण ग्रन्थहरूको पूरापूरा अध्ययन गरिसकेपछि आचार्य शान्तरक्षित नालन्दामै अध्यापनको कार्य गरी बस्न थाले । उनका हरिभद्र र कर्मलशील दुई चेलाहरू भए । पछि तिनीहरू पनि ख्यातिप्राप्त लेखक भएका थिए । तिनीहरूले लेखेका कतिपय ग्रन्थहरू संस्कृतमा नष्ट भएर गए पनि अर्धे तंग्युर तिब्बती अनुवादमा पाइन्छ । शान्तरक्षितले पनि धेरै नै ग्रन्थहरू लेखे जसमा दर्शन सम्बन्धी निम्न ग्रन्थहरू 'तंग्युरमा' अझै पनि पाइन्छ । हुनत तत्त्व संग्रह वाहेक अरू सबै संस्कृतमा नष्ट भईसकेका छन् ।

- १) सत्य द्वयविभंग पञ्जिका:—ज्ञानगर्भको ग्रन्थमा टीका
- २) मध्यमकालंकार कारिका:— नागार्जुनको माध्यमिक सिद्धान्त माथिको टीका
- ३) मध्यमकालंकावृत्ति:— मध्यमकालंकारिकाको टीका
- ४) बोधिसत्व संवरविशिकावृत्ति:— चन्द्रगर्भको ग्रन्थ-माथि टीका
- ५) तत्व संग्रह कारिका:—
- ६) वादन्यायविपञ्चिर्थ:— धर्मर्क ति ग्रन्थमा टीका

उपर्युक्त ग्रन्थहरू बाहेक आचार्य शान्तरक्षितले तन्त्रमा आधारित अनेकौं ग्रन्थहरू लेखेका थिए, तर आजकाल संस्कृतमा मात्र उनका तत्वसंग्रहकारिका र ज्ञानसिद्धि दुई ग्रन्थहरू पाइन्छन्। यी सबै कार्यहरू आचार्य शान्तरक्षितले भारतमा बसेर गरेका थिए। उनले तिब्बतमा पनि केही कुरा गरेका छन्।

सुङ-चङ-गम्पोका पाँचौं उत्तराधिकारी खी-सोङ्देवचन (हि सोङ् देचन) (१७९-८० ई.) बालकै छँदाखेरि उनका पिता स्वर्गीय भएका थिए। पिताको मृत्युपछि उनी स्वतः राजा भए। तरुण राजा खी श्रोङ्देवचनको पनि धर्मप्रति ज्यादै नै कृपाउ थियो। त्यसबेला ल्हासामा चीनिया भिक्षुहरू त थिए तर त्यतिले मात्र तरुण राजाको धर्मप्रतिको प्यास बुझ्न सकेन। तिनले अझ बढी बौद्धधर्मको प्रचार गर्नको निम्ति भारतबाट आचार्य ल्बाउनलाई मानिसहरू पठाए। राजाले पठाएका मानिसहरू सर्वप्रथम बज्रसना बुद्ध गया गए र राजाकै तर्फबाट त्यहाँ महाबोधिको पूजा गरे। त्यसपछि तिनीहरू सोझै तालन्दा गए, तर त्यतिवेला आचार्य नेपालमा आएका हुनाले तिनीहरूले भेट्न सकेनन्। ती मानिसहरूले त्यसपछि नेपालमै आएर आचार्य शान्तरक्षितलाई भेटे। अनि राजाको बर्षबाट भोट (तिब्बत) जाने अनुरोध गरे। आचार्य शान्तरक्षितले पनि अनुरोध

स्वीकार गरे। बडो सम्मानपूर्वक आचार्य शान्तरक्षितलाई अन्दाजी ७२४ ई. मा नेपालबाट भोटतर्फ लगियो। त्यहाँका मानिसहरूलाई आचार्य शान्तरक्षितको उपदेशको निकै राम्रो प्रभाव पऱ्यो। विशेष गरी तरुण राजाचाहँ बढी प्रभावित भए। तैपनि केही थरी मानिसहरू उनीसँग असन्तुष्ट थिए। त्यतिबेला भोटमा रोग, व्याधि, हैजाले मानिसहरू घमाघम मरिरहेका थिए। यस्तै मौकाको फाइदा उठाउन ती असन्तुष्ट हुने मानिसहरूले आचार्यको उपदेशबाट देवी देवता रिसाएर यस्तो महामारी आएको हो भनी गलत प्रचार गरिदिए। यसरी स्थिति प्रतिकूल देखेपछि आचार्य शान्तरक्षित नेपाल फर्किए। आचार्य फर्किएपछि चीनको सङ् प्रदेशबाट घेरै बौद्ध विद्वान्हरू ल्हासामा गए। केही दिनसम्म त तिनीहरूबाट राजामा राम्रै प्रभाव पऱ्यो, तर केही दिनपछि राजाले फेरि आचार्य शान्तरक्षितलाई नै लिन पठाए। दाश्रोपटक राजाबाट निमन्त्रणा भएपछि आचार्य पुनः अन्दाजी ७२६ ई. मा ल्हासामा (तिब्बत) गए। त्यहाँ देवी देवताको प्रकोप फेरि हुन थालेको हुँदा उनले राजालाई उडीसाको विख्यात बज्रयानी राजा इन्द्रभुतिद्वारा पद्मसम्भवको पालनपोषण भएको थियो। उनको जन्म भने कमलको फूलबाट भएको हुनाले नै नाम पनि पद्म रहन गएको हो भनी केही ग्रन्थहरूमा लेखिएको छ। पद्मसम्भवले सहोरका राजबंशकसँग विवाह गरेका थिए। अथवा उनी आचार्य शान्तरक्षितका बहिनी ज्वाइँ पदंथे। तिब्बतीहरू अथवा भोटबासीहरू पद्मसम्भवलाई ईश्वरकै रूपमा मान्दछन्। पद्मसम्भव तन्त्र मन्त्र र जादू टूनाको विशेषज्ञ थिए। भनिन्छ मन्त्र बलले नै गर्दा उनले तिनतका भोटका रिसाएका देवी देवता र भूतप्रेतलाई प्रतिज्ञाबद्ध गराइराखेका थिए र जसले गर्दा त्यहाँको महामारी शान्त भएको थियो रे भनिन्छ।

आचार्य शान्तरक्षितले राजा खी-सूड ह्देवचनको सहयोगबाट लहासादेखि दुइदिनको बाटासा दक्षिणतर्फ पर्ने ब्रम्हपुत्र नदीको किनारमा समुन्ये बौद्ध विहार बनाएका थिए । त्यहीँ बसेर उनले धर्म प्रचार गरे । उनले जम्मा बाह्र जना मूलमवांस्तिवादीहरूलाई बोलाएर जलमेष वर्ष सुभानु संवत्सर ७४२ ई. मा शेष बाङ्ग पो समेत सात जना भोटेहरूलाई भिक्षु बनाए । आचार्य शान्तरक्षित र उनका भोटे भिक्षुहरूद्वारा केही संस्कृत ग्रन्थहरूको भोटे भाषामा अनुवाद पनि गरे । तर एकाग्र ग्रन्थलाई छाडेर अरू ग्रन्थको पत्तो लागेको छैन । भनिन्छ अन्तिम समयमा आचार्यले आफ्नो शिष्य खी-सूड ह्देवचनलाई भोटमा अबौढमत भएकाहरूको प्रबलता हुनेछैन तर, आपसमै विवाद चलनेछ । त्यति बेला आफ्ना शिष्य कमलशीललाई फिकाउने र उसले सबै शान्त गर्न सक्छ भनेर भनेका थिए । त्यतिबेला आचार्य शान्तरक्षितको उमेर सय वर्षको छेउछाउ थियो । उमेरको छेउछाउमा अन्दाजो ७५० ई. मा एउटा दुर्घटनामा परेर आचार्य शान्तरक्षितको आध्यात्मिक निधन समुन्ये विहारमै भयो । उनको शरीरको अवशेष आज पनि त्यहाँ एउटा चैत्यमा छँदैछ ।

आचार्य शान्तरक्षितको निधन भएपछि केही समय भित्रै उनको भविष्यवाणी साकार भएर आयो भिक्षुहरूको

आपसमा विवाद गुरु भयो । राजाले आचार्य शान्तरक्षितको शिष्य कमलशीललाई फिकाए । कमलशीलले सबै भिक्षुहरूसँग शास्त्रार्थ गरी विवादलाई शान्त पारिदिए ।

आचार्य शान्तरक्षितलाई भोट निवासीहरू अथवा तिब्बतीहरू त्याहाँको बौद्धधर्मको संस्थापकको रूपमा मान्दछन् तर उनको श्रद्धा तथा सङ्गमा त्यहाँ कुनै उत्सवहरू मनूँदैन किनभने भगवान् बुद्धको मधुर स्वाभाविकतापूर्ण र सीधा हृदयको अन्तःकरणमा पुग्न सक्ने सूत्रहरूका त्याहाँ केही महत्त्व छैन । त्यहाँ त जादू, टुना, चमत्कार, भूत-प्रेत र तन्त्र मन्त्रको बढा महत्त्व छ । आचार्य शान्तरक्षित तन्त्र ग्रन्थको लेखक भएतापनि उनि ज्यादै ठूला दार्शनिक थिए । यी कारण उनैले भोटबसोहरूको जादू टुनाको भोक मेटाउन सकेनन् । यस्तो काममा त बरू त्याहाँ पद्मसम्भव सकल भएका थिए । त्यसैले त आफैँ पनि त्याहाँका गुम्बा तथा विहारहरूमा शान्तरक्षिको मूर्ति वा तस्वीर कतै देख्न पाइँदैन तर गुरु रेम्पोछे र भोवन रेम्पोछे (पद्मसम्भव) को मूर्ति वा तस्वीरहरू भने गुम्बामा मात्र नभएर घरघरमा पनि देख्न पाइन्छ । नेपालमा पनि बज्रयाना सामाहरूले तिनै रेम्पोछेहरूलाई भगवान् बुद्धका रूपमा मान्ने गर्दछन् ।

(राहुल साँढुरायनको सवावर्ष तिब्बतयात्रा-बाट संपादित)

“सुन्दरता
दुइदिनको
सुख हो ।”

— सुकुरात

शील-सार

—“ ज्योति ” शास्त्र, कालिम्पोङ्ग

त्रिशरण सहित पञ्चशैलको सुधर्म पथ अपनाई
जिअँ अनि जिउन दिअँ सबलाई जीवन सार बनई ।

जंगका प्राणी सबका निम्ति
प्राण ऊँ प्रिय अरू छैन
आफ्नै शरीर नै जीवन सबको
दुःख सुख भाव समान ।

नलिअँ कहिले प्राण पराई हिंसा वृत्ति जगाई
जिअँ अनि जिउन दिअँ सबलाई जीवन सार बनाई ।

विना अधिकार पर-धन द्रव्य
हात लगाई लाने
बन्धु सबको घृणा-पात्र
सजायँ पनि पछि भोग्ने ।

नलिअँ नदिए अरूको श्रम-फल मनमा लोभ बढाई
जिअँ अनि जिउन दिअँ सबलाई जीवन सार बनाई ।

डाँडी घोका दिइकन हिँड्ने
दृग्छ सदा अविश्वासी

मान-प्रतिष्ठा होइन, सबको
पदंछ सशय दृष्टि ।

नबोलीं कूठ अशान्ति बढने चित्तमा कपट हराई
जिअँ अनि जिउन दिअँ सबलाई जीवन सार बनाई ।

अनैतिक कार्य-कर्म गरेमा
बनी विषय अनुरागी
बन्दछ सबको अप्रिय, सब ठाउँ
निन्दा-कलंक लागी

सहिँडौं गरी व्यभिचार कतै दुराचरण अपनाई
जिअँ अनि जिउन दिअँ सबलाई जीवन सार बनाई

डुबी नशाको लतमा आफ्नो
बुद्धि विवेक गुमाई
स्वास्थ्य मान धन नाश गरी किन
तन मन हरण बनाई ।

नबनाँ व्यसनी मादकतामा चेतन व्यथं तुल्याई
जिअँ अनि जिउन दिअँ सबलाई जीवन सार बनाई । ❀

शीलपालन गर्न कस्तो नियम पालन गर्नुपर्छ ?

शरीरद्वारा गरिने अकुशलमा अरूलाई मार्ने र शासना दिने, अर्काको धनसम्पत्ति अधार्मिक रूपले जबरजस्ती लिने, चोरो र लुट्ने तथा अधार्मिक रूपले अन्याय पूर्वक मैथुन सेवन गर्ने र वचनद्वारा गरिने अकुशलमा अर्कालाई हानी हुने गरी हुँदै नभएका कूठो कुरा गर्ने, मिलिजुली बसेकलाई फटाउन चुगली गर्ने, अर्काको कानलाई तकलीफ हुनेगरी गाली गर्ने, कडा शब्द प्रयोग गर्ने र हुप्काउने, झूठो असत्य विषयबस्तुलाई साँचै भएको कँ गरी बताइदिने आदि कुरा परित्याग गरी नियम पालन गर्नु शील पालन गर्नु हो ।

सम्पादकलाई चिठी

सम्पादकज्यू,

“बुद्धधर्म सम्बन्धी नेपालको एक मात्र मासिक पत्रिका” यो ह्यो आनन्दभूमिको मुखपृष्ठमा छानिने सानो एक पक्ति ।

अचेल आनन्दभूमि हेर्वाहेर्दै छल्लो बोध लागेर आउँदछ । यो पत्रिका खास बुद्धधर्म सम्बन्धी मात्रा नभई अरु धर्म सम्बन्धी विविध स्तम्भहरू सहित अनेक कुरा पढ्न पाउने पत्रिका हो कि जस्तो लाग्छ किनकि केही महिना यता विभिन्न टोका टिप्पनी (जुन बुद्धधर्म सम्बन्धी होइन) प्रकाशित गरेको पाइयो । उदाहरणको लागि वर्ष ११ अंक १२ (रुतपुन्ही) मा एउटै पेजमा माछाको अस्पताल र ख्यालि क्रमशः वैज्ञानिक टिप्पनी र ठट्टा प्रकाशित गरेको थियो ।

यो दुवै टिप्पनीलाई विश्लेषण गर्दा माछाको अस्पताल विज्ञान सम्बन्धी भयो र ख्यालि, ख्यालि (ठट्टा) नै थियो । के यी टिप्पनीहरू बुद्धधर्म सम्बन्धी छन् त ? बुद्धधर्म—सित मेल खान्छन त ?

यो कुराहरूले पत्रिकाको सम्पादनतर्फ कमजोरी देखिन आउँदछ ।

त्यसैले पत्रिकालाई उच्चस्तर बनाउन सम्पादक-

हरू बढी सक्रिय हुन सामयिक थान्दछौं ।

—किरणज्योति शाक्य,

—तीर्थरत्न, पाटन ।

(किरणजी,

मानिसको आन्तरिक र बाह्यवृत्तिको सुधारको लागि धर्म हो । अह बुद्धधर्म त प्राणीमात्रको सागिको धर्म हो । सम्राट् अशोकले पशुहरूको लागि पनि अस्पताल खोलेका थिए । आज भिएनरी अस्पताल भए झैं माछा—लाई उपचार गर्ने अस्पताल पनि खोलिएको जानकारले तपाईंलाई पनि खुशी लाग्नु पर्ने थियो । अर्को कुरा कुनै खराब बानीलाई ठट्टाद्वारा चेतावनी दिएर पनि हटाइन सक्छ भन्ने विचारले कहिले काहीं उपयुक्तहुने ठट्टाका कुरा समावेश गरिएको छ । यस्तै बुद्धधर्मसँग तुलना गरिएको कुरा भयो भने पाठकहरूको शंका निवारण र ज्ञान अभिवृद्धिका लागि बुद्धको उदारता अपनाई हामीले यस्ता लेख रचनालाई स्थान दिने गरेका छौं । सर्वको राम्रो सुखावल—लाई हामी नकारन सक्दैनौं । तपाईंको आफ्नो विचार पोख्नुभएकोमा पनि धन्यवाद । सम्पादक) ★

बौद्धधर्ममा हिंसा छैन

संसारका विभिन्न धर्महरूमध्ये बौद्धधर्मले नै सबभन्दा बढी प्रभावशाली र कडासाथ यसका अनुयायीहरूलाई अहिलेसम्म शान्तिका शिक्षा दिँदै आइरहेको छ । जनता आजका भौतिकवादीहरूभन्दा बढी आध्यात्मिकतिर ढल्केका थिए र साथै गुण, सेवा, मैत्री र शान्तिलाई ख्याति, प्रधानता र युद्धलाई भन्दा बढी महत्त्व दिन्थे र त्यतिवेला बौद्धधर्म एकदम फैलिएको थियो किनकि बौद्धधर्म नै एकमात्र धर्म हो जुनमा मारकाट र हिंसा छैन ।

—जे. टी. सुन्दरलायण्ड

चीन भ्रमण

गतः अप्रैल २७ तारीखका दिन बिहान सबेरै-देखि मलाई पांग्रा भएको कुर्चीमा राखी क्यापिटल अस्पतालको यताबाट उतार र उताबाट यता लगी छातीको एक्सरे, खुट्टाको एक्सरे आदि लिए। औलाबाट, हातबाट, तथा कानबाट रगत लिए। दिसा पिसाव आदि पनि जाँचे। पछि मेरो खुट्टा राकिएर दुखेको 'युरिक एसिड' बढेर 'गाउत' भएर दुखेको ही भन्ने पता लगाए।

-आचायं भिक्षु भ्रमृतानन्द

यसको लागि इन्जेक्सन आदि दिई औषधी खाँदै थिएँ। एकदिन राती अचानक मेरो छाती बेसरी दुखेर उकुस मुकुस भई सास फेर्न गाहारो हुँदैआएपछि घण्टी बजाएँ। तुरुन्तै नर्सहरू आए र डाक्टरहरूलाई पनि बोलाएर ल्याए। उनीहरू आई जाँचेर हत्तरपत अक्सीजन दिए र सालेन पनि दिनथाले। एकरात एकदिन पूरा अक्सीजन दिए। सात दिनसम्म सालेन दिए। यसबाट मलाई छाती हलुगो तथा सन्धो भएको अनुभव भयो। पछि फेरि सालेन दिने होइन? भनी डाक्टरसँग सोझा दुर्भाग्यबश श्यसबद्धत सो सालेन अस्पतालको स्टकमा सिद्धिएको कुरा सुनाए। यति मात्र होइन यो चाइनिज औषधी अन्तबाट पनि पाउन सकिएन।

यसप्रकार पूरा अठार दिन अस्पतालमा राखी मई ११ तारीख साँफ मेरो टिकट काटिदिए।

अस्पतालबाट बाहिर आएर पेकिंगमा कुनै होटलमा सीट नपाएकोले मलाई नेशनल फ्रण्डशिप हाउसमा राखे। त्यहाँ तीन रात बसी मई १४ तारीखको बिहान ८।३० बजे म पेकिंगबाट हंगकंगको लागि हवाईद्वारा प्रस्थान गरेँ।

दन्तधातु पैगोडाको दर्शन

तीन रात र दुई दिन पेकिंगमा बस्दा एक दिन मई १२ तारीखका बिहान पेकिंगबाट करीव ३० किलोमिटर बाहिर पश्चिमतिरको इलाकामा गई त्यहाँ स्थित लिग-थान-विहारको कम्पाउण्ड भित्रको आठकुने तेह्र तले हरियो टायलको छाना भएको पैगोडा दर्शन गर्न गएँ।

त्यहाँ पुग्दा त्यस बिहारको एक जना चीनीया भिक्षुले मलाई स्वागत गरी विश्राम गृहमा लगे। त्यहाँ प्रदर्शित कक्षमा दन्तधातु राखिएको ढुंगाको र त्यस भित्र राखिएको काठमा बट्टा पनि हेरेँ। यस काठको बट्टाको विक्रोमा कालो मसीले चीनीया अक्षरमा "शाक्यमुनिको दन्तधातु" भनी उल्लेख गरिएको छ भनी मलाई त्यहाँका भिक्षुले बताउनुभयो।

यो लिपि टिन्-हुई राज्यको सातौँ वर्षको चौथो

महीनाको तेस्रो दिनमा शान्-हुई भन्ने भिक्षुले लेखेका रहेछन् ।

यसमा लेखिएको कुरा लिआओ राज्यको इतिहास सँगै मिल्दछ भनी भनिएको छ । ई० सं० १९०० मा भएको राजनैतिक गडबडीको समयमा प्राचीन कालमा बनेको यो दन्तघातुको पैगोडालाई शत्रुहरूले आगो लगाई नष्ट पारेपछि समस्त विहार ध्वस्त भएको थियो । माथि उल्लिखित कक्षमा राखिएको ढुंगाको बट्टा सो स्थानमा पाइएको रहेछ । पछि चीनको बुद्धिष्ट एशोसिएशनको अनुरोधमा अघि आठौं शतवर्षमा आठकुने दशतले गरी बनाइराखेको ठाउँमा हालको जनवादी चीन सरकारले पुनः ई० सं० १९५७ मा निर्माणकार्य शुरू गरी ई० सं० १९६४ मा आठकुने तेह्रतले गरी हरियो टायलको छाना राखी तयार गरिदिएको रहेछ ।

ई० सं० १९०० देखि १९५० सम्म पेरुगमा गडबडी भएपछि सन् १९५५ मा चीनको बुद्धिष्ट एशोसिएशनको प्रधानकैन्द्र गुवान्-बी विहारमा लगी राखिएको थियो । वर्तमान निर्माणकार्य सिद्धिएपछि सो दन्तघातु राखेको अन्दाजी तीन चार फीट अग्लो सप्तरत्नहरू जडित मुनको चैत्य यो पैगोडामा प्रतिस्थापित गरेको रहेछ ।

यो दन्तघातु चीनदेशमा पन्ध्रसय (१५००) वर्षदेखि रहिआएको इतिहास रहेछ । भगवान् बुद्ध परिनिर्वाण हुँदा भारतमा निम्न सात अभेद्य धातुहरू रहेको कुरा बुद्धवंशपालि पृ० ३८३ धातुविभाजनीयमा उल्लेख भएकोछ—

“उण्हीस चतस्सो दाठा, अक्खका द्वे च धातुयो ।

असम्भिन्ना इमा सत्त, सेसा भिन्ना व धातुयो ॥

अर्थः— एउटा कपाल धातु, चारवटा दन्त, धातुहरू र दुइवटा अक्खधातुहरू टुक्रेका थिएनन् बाकी अरु सबै टुक्रेका थिए ।

बीमध्ये एउटा दन्तघातु गान्धार देशमा थियो भनी ‘दाठावंश व्याख्या’ पृ० ५३ ले उल्लेख गरेको छ ।

‘एका दाठा सुरिन्देन, एका गन्धारवासिही ।

का भुजगराजूही, आसि सक्कतपूजिता ॥

अर्थः— त्यस बखतको गान्धार देश हाल पाकिस्तानको स्वात नदीनिर अथवा पेशावरको उत्तरपट्टि स्वात नदीनिर पर्दछ भनी नन्दलाल डे. ले आफ्नो “जोग्राफिकल डिक्सनेरी अफ एन्सेन्ट एण्ड मेडिभल इन्डिया” भन्ने कोशमा उल्लेख गरेका छन् ।

यो प्राचीन गान्धार देशको राजधानी उद्यान (पा० उद्दयन) हो । यसै उद्यान भन्ने नगरकाट सो दन्तघातु चीनको खोताममा लगिएको थियो । साँचो शतवर्षमा यात्रा गर्ने फा-हियानले त्यहाँबाट नान्जिग्मा ल्याएका थिए भन्ने कुरा चीनको इतिहासमा उल्लेख भएको छ । नान्जिग् त्यस बखतको क्वी राज्यको राजधानी थियो । पछि क्रमशः यो पेरुगमा पुग्यो । त्यसबखतका प्रधानमंत्री येलू-रेन-सिआन्की आमा यान्-गुओले सर्वप्रथम सो दन्तघातुको पैगोडा बनाएका रहेछन् ।

सन् १९६४ मा तयार गरिएको यो पैगोडा ५१ मिटर उचाई छ । २२ स्क्वायर मीटर र २:७० मीटर जमीनभन्दा ऊचाईको तलामा यो दन्तघातु भएको बुद्धेदार तथा सप्तरत्न जडित मुनको चैत्य राखिएको छ । यो चैत्यमा रंजना अक्षर पनि चारैतिर लेखिएको छ । यो चैत्य पैगोडाको दुई तलामाथि छ । पहिलो तलामा चाहिँ प्रधानमंत्री चाङ-सन्-लाइले उद्घाटन गरेको कुरा उल्लेख भएको शिलालेख र बुद्धिष्ट एशोसिएशनका अध्यक्ष चा-पो-चुले लेखेका शिलालेखहरू भित्तामा टाँसिएका छन् । अरु माथिका तलाहरूमा चाहिँ हजारौं बुद्धरूपहरू चीनी त्रिपिटक र विभिन्न देशहरूबाट पाएका उपहार बुद्धरूपहरू राखिएका छन् । यसको उद्घाटन सन् १९६४ जून २५ तारीखको दिनमा भएको थियो । त्यस उद्घाटन समारोहमा कम्बोडिया, श्रीलंका, इण्डोनेशिया, जापान, लाओस, मंगोलिया, नेपाल, पाकिस्तान भिएतनाम र दक्षिण भिएतनामका प्रतिनिधिहरू पनि उपस्थित थिए । (क्रमशः)

जन्मदिन

संजीवन महारा, कथा- ९

जन्मदिन मानिसका लागि ठूलो रमाइलो खाड हो। यस दिनमा सबै साथीभाइ आफन्त, छरछिमेकीलाई बोलाएर रमाइलो गरिन्छ। खुशीयाली मनाइन्छ। दीपावली गरिन्छ। तर अबेल आफ्नो संस्कृतिलाई छोडेर केक् फाट्ने, वर्ष पुगे अनुसार बत्ती राखी निभाउने गर्दछन्। यी सब अर्काको चाल चलेर आफ्ना पुराना रीतिरिवाज संस्कृति छोडेर घनमा अकास्सिएर मात्तिएकाले गर्दछन् जवकि आफ्नो संस्कृतिमा जन्मदिनमा बालेको बत्ती ननिभाउने, चिरायु कामना गर्ने, भगवान्सँग प्रार्थना गर्ने गर्दछन्। कहाँ आफ्ना चलेका संस्कृति, कहाँ विदेशी चलन। जे भए पनि जन्मदिन भा-आफ्नो चलन अनुसार मनाउ-छन्। तर जोसुकैको जन्मदिन भाउं बा जति रमाइलो परेर आपसमा कुरा गर्दछन् त्यति कै आफ्नो मनमा मुटुले दुयाङ्गरो ठोकन घात्छ। आज यसकहाँ जाने भोजि उस-कहाँ जाने भन्नुको साथै खलतीमा कति धन छ गन्नु पनि पछे। आज फुसंद छैन आउन पाउंदैन भन्दा पनि कर गरेर बोलाउंछन्। नजाऊं साथी रिसाउने जाऊं उपहार किन्नको लागि पीर। के दिने के नदिने हुन्छ। अहिलेको महंगीको जमानामा के उपहार दिने कमसे कम हामी-विद्यार्थीको नाताले घोरैमा २०।२५ को कम उपहार के

दिने। खात्री हात कसरी जाने। सारा बरू साथीको हातमा राता राता ठूला पोका आफ्नो हातमा फिस्टो जत्रो उपहार के लागु।

मलाई पनि एक दिन सारालाई बोलाउने सुर थियो। जन्मदिन पारेर बोलाइपनि हाले। सबै आए मञ्जाले खुवाए। बेलुका सबै गएपछि ठूला ठूला राता पोकाको उपहार हेर्ने इच्छासे ढोका बन्द गरेर एकसै बसेर पोका खोले। खोल्दा त फण्डे आत्तिएको। कसैले एक दर्जन कापी, ५ वटा कथाको किताव, यस्तै यस्तै कम दामका थुप्रै उपहार देख्दा फण्डे जन्म दिनलाई धिक्कारेको। तर जेहोस् भाइबहिनीले घाहा पाउलान् र सारालाई कति कति दामका उपहार दिथिस् अहिले तैलाई यस्ता उपहार दिए भने भने, मैले के उत्तर दिने। तर साथीको र आफ्नो इज्जत बचाउने पन्थो। खै भनेर उपहार हेर्ने आउने हैनन् सोझा भन्दिए २०।२५ कम उपहार नै छैन। जे होस् मनको कुरा कसले बुयोस्। अर्को पालिदेखि कसैलाई नबोलाउने इच्छा गर्दै जन्म दिनलाई विदा दिए। यसैले अर्को पालि आफ्नै संस्कृति-लाई अँगालेर जन्मदिन मनाउंछु। आफ्नो पुरानो रीति रिवाज। आफ्नै चलन। यो भन्दापनि राम्रो चलन छ भने म मेरा पूज्य भन्तेसँग सोछ्छु र त्यसै गर्छु।

नेपाल विपश्यना केन्द्रको

सूचना

बूढानीलकण्ठ मुहान पोखरीमा शिविरहरू संचालन भइरहेको
र चलाउने मिति तथा तारिख

१. YS1 - २०४१ जेष्ठ ३ गतेदेखि जेष्ठ १४ गतेसम्म, १९८४ मं १६ तारीखदेखि मे २७ ता० सम्म ।
२. RH1 - २०४१ आषाढ १ गतेदेखि आषाढ १२ गतेसम्म, १९८४ जून १४ तारीखदेखि जून २५ ता० सम्म ।
(सिर्फ अनगारिका र महिलाहरू मात्र)
३. YS2 - २०४१ आषाढ २५ गतेदेखि श्रावण ४ गतेसम्म, १९८४ जुलाई ८ तारीखदेखि जुलाई १९ ता० सम्म
४. YS3 - २०४१ भाद्र १ गतेदेखि भाद्र १२ गतेसम्म, १९८४ अगष्ट १७ ता० देखि २८ ता० सम्म ।
५. YS4 - २०४१ आश्विन १ गतेदेखि आश्विन १२ गतेसम्म, १९८४ सेप्टेम्बर १७ तारिखदेखि सेप्टेम्बर २८ ता० सम्म ।
६. RM2 - २०४१ कार्तिक १६ गतेदेखि कार्तिक २७ गतेसम्म, १९८४ नोभेम्बर १ तारीखदेखि नोभेम्बर १२ ता० सम्म । (सिर्फ अनगारिका र महिलाहरू मात्र)

नोट नं. १. YS लेखे जति सहायक आचार्य श्री यदुकुमार सिद्धिले चलाउने ।

२. RH लेखे जति सहायक आचार्य अनगारिक रत्नमंजरीले चलाउने । उपर्युक्त हरेक शिविरमा २० जनाको लागि मात्र स्थान छ । तसर्थ शिविरमा भाग लिन चाहनेहरूले समयमा नै दर्खास्त दिनुभै स्वीकृतिपत्र लिनुहोला । २० जनाभन्दा बढी भएमा अर्को शिविरमा सारिनेछ ।

३. पुराना साधकहरूका लागि शनिवासीय स्वयम् शिविर

पुराना साधकहरूले अनुरोध गरेमा उपर्युक्त शिविर संचालन भएका दिनहरू बाहेक प्रत्येक शुक्रवार सांझ आई शनिवार भावना गरी आइतवार विहान ७ बजे फर्कने गरी एक दिनको स्वयम् शिविरको पनि व्यवस्था गर्न सकिन्छ ।

सम्पर्क स्थान:-

१. ज्योति भवन

कान्तिपथ, काठमाडौं । फोन-२-१४९०२, २-११२९०

२. धर्मकीर्ति विहार

सीधः, काठमाडौं । फोन-२-१४५९५

३. द्वारिकाप्रसाद मानन्धर

क्याम्प होटल मरूहिटी, काठमाडौं । फोन-२-१३१४२, २-१३१४५

४. आनन्दराज शाक्य

प्यंगःथा गा:बहाल, ल.पु. । फोन-५-२२९७८

पुनश्च:- यो साल श्री गुरुजी सत्यनारायण गोयन्काज्यूको एउटा शिविर काठमाडौंमा दश आघ हुने निर्णय भएको सधर्ष सूचना गर्दछौं । निश्चित तारीखको लागि प्रतीक्षा गर्नुहोला ।

तपाईं लाई थाहा छ कि ?

१. प्रथम संगायनमा अग्रस्थान प्राप्त भएका नौजना भिक्षुहरूको नाम— १. महाकाश्यप २. आनन्द ३. उपालि ४. अनुरुद्ध ४. वंगीस ६. पूर्ण ७. कुमार— काश्यप ८. कात्यायन ९. कोष्ठित ।
२. दोश्रो संगायनको बेला बुद्धको दर्शन पाउने आठजना भिक्षुहरूको नाम— १. सर्वकामी २. रेवत ३. यश ४. साल्ह ५. सम्भूत ६. खुञ्जसोभित ७. वासभगा— मिक ८. सुमन ।
३. तेश्रो संगायनबाट निष्काशित सर्वास्तिवादी सम्प्रदायले नालन्दाको आफ्नो अलग संगायन गरेको थियो ।
४. ई. पू. ७९ तिर श्रीलंकाको आलोक विहारमा राजा बट्टुगामिनी अभयको पालामा चौथो संगायन भएको थियो । ५०० जना भिक्षुहरूले भाग लिएको उक्त संगायन भिक्षु राखित महास्थविरको सभापतित्वमा भएको थियो । यसै बेला त्रिपिटक ताडपत्रमा कुँदैको थियो र सयपट्ट सम्म बाँचिर शुद्ध गरिएको थियो । त्यसैले यस संगायनलाई पुस्तकारूढ संगायन पनि भनिन्छ र

ती ताडपत्रहरू अद्यापि विद्यमान छन् ।

५. सन् १८७१ मा बर्माको राजा मिण्डोनको आश्रयमा त्यहाँको माण्डलेस्थित राजदरवारमा पाँचौ संगायन भएको थियो । २४०० भिक्षुहरू सम्मिलित भएको उक्त संगायनमा राजरभिवंश नरिदाभिवज र सुमंगलसामिले सभापतित्व गरेका थिए । त्यसबेला सम्पूर्ण त्रिपिटक ७२९ वटा संगमरमरहरूमा कुँदिएको थियो र ती कुरा आज पनि माण्डले नजीकैको पाँच विहारमा देख्न सकिन्छ ।
६. सन् १९५४ मा भदन्त रेवतको सभापतित्वमा बर्माको राजधानी रंगूनमा छैठौ संगायन भएको थियो । दुई वर्षसम्म चलेको उक्त संगायनमा २५०० भिक्षुहरूले भाग लिएका थिए । संरक्षकको भूमिका राष्ट्रपति वा ऊ र प्रधानमन्त्री ऊ नुले निभाएको त्यस संगायनमा प्रश्नकर्ता भिक्षु महासी सयादो र उत्तरदाता भदन्त विचित्तसारा भिबंस थिए ।

आनन्दको अन्तिम प्रश्न

स्मृतिको महत्ता नदेखेको बेला आयुष्मान् आनन्दले भगवान् बुद्धको अन्तिम अवस्थामा सोध्नुभयो र जवाफ पाउनुभयो -

“भन्ते ! तथागत परिनिर्वाण हुने बेला भयो । हामीले आइमाईहरूसँग कसरी व्यवहार गर्नुपर्छ ?”

“आनन्द ! मुख नहेर्नु ।”

“मुख हेर्नेपथ्यो भने नि ?”

“कुरा नगर्नु ।”

“कुरा नगरिकन पनि भएन भने नि ?”

“रत्नरी स्मृति राख्नु ।”

आनन्दभूमिको जसुरी सूचना

धेरैजसो ग्राहकहरूको शुल्क सिद्धिसकेको छ । ग्राहक शुल्क यथाशीघ्र आनन्दभूमि कार्यालय आनन्दकुटी विहार स्वयम्भू वा नजीकका हाँघ्रा प्रतिनिधिलाई बुझाइदिनुहोला । कार्यालयमा पठाउनुहुँदा ड्राफ्ट गरी पठाउनुहोला ।

हाम्रा विशेष प्रतिनिधिहरू:-

उपत्यका भित्र-

- १) रामकृष्ण वैद्य- भक्तपुर
- २) संघरत्न शाक्य- भोजपुर
- ३) श्रामणेर मुनिबोति- ठिमी
- ४) हेराकाजी सुजिका: नागबहाल ल. पु.
- ५) बेखारत्न शाक्य- ह:खा, ल. पु.
- ६) मोतिलाल शिल्पकार- पाटन औद्योगिक क्षेत्र
- ७) तीर्थनारायण मानन्धर- कमलाछी
- ८) साहिलामान तुलाधर- भोटाहिटी
- ९) हीरालाल नकमी- डिल्लीबजार
- १०) रत्नबहादुर तण्डुकार- बागबजार
- ११) हर्षबहादुर मानन्धर- चसाँदी
- १२) हर्षबहादुर उपासक- कोहिटी
- १३) रत्नकाजी ताम्राकार- मरू, तमगोषु चिन्ना:
- १४) तेजनारायण मानन्धर- फोछे
- १५) साधुराम- पकनाजोल
- १६) आनन्द शाक्य- जनबहाल
- १७) तीर्थमुनी शाक्य- जनबहाल
- १८) प्रेमकुमार शाक्य- न:घल
- १९) प्रेमकुमार शाक्य- बांगेमुढा
- २०) नजर गुरूज- स्वयम्भू
- २१) पुष्प गुरूज- स्वयम्भू
- २२) चन्द्र गुरूज- गणबहाल
- २३) चन्द्र गुरूज- बसन्तपुर
- २४) गंगाराम (डबल बाइ)- नरदेवी

२५) धनबहादुर रजित- दमाई टोल

२६) द्वारिकानारायण मानन्धर- छाउनी

२७) मोहनकुमार महर्जन- लाजिम्पात

२८) तीर्थमान डंगोल- ख्य: क्यब

२९) भगवानदास- दल्लू

३०) हीरारत्न शाक्य- लगन

३१) कमलदेवी महर्जन- बलम्बू

उपत्यका बाहिर-

३२) भिक्षु अश्वघोष- ध्यानकुटी, बनेपा

३३) ज्योतिराज शाक्य- भानुचोक, धरान

३४) चन्द्रज्योति शाक्य- चैनपुर

३५) बोधिरत्न शाक्य- त्रिशूली

३६) रत्नकुमार काय्ठ- पोखरा

३७) धीररत्न शाक्य- नारायणगढ

३८) सत्यनारायण मानन्धर- बीरगञ्ज

३९) भिक्षु अनिरुद्ध महास्थविर- लुम्बिनी

४०) भिक्षु चुन्द शास्त्री- बुटवल

४१) सन्तलक्ष्मी शाक्य- पाल्पा, तानसेन

४२) वकिल प्रेमलाल तुलाधर- धनगढी

४३) श्यामलाल चित्रकार- बाणिज्य बैंक क्षेत्रीय

कार्यालय, नेपालगञ्ज

४४) महारत्न वज्राचार्य- स्वर्ण भण्डार, हेटौँडा

४५) भक्तिलाल शाक्य ज्ञानोदय विहार, बागलुंग

शैख, चिट्टी आदि पठाउनको लागि सम्पर्क स्थान-

आनन्दभूमि कार्यालय, आनन्दकुटी विहार

स्वयम्भू, काठमाडौँ, फोन नं. २-१४४२०

भिक्षु मैत्री

व्यवस्थापक

कपिलवस्तु - बुद्ध - पितृभूमि

“कपिलवस्तु” नगर गन दु धकाः श्रद्धेय आचार्य भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरं विभिन्न पालि साहित्य व सम्बन्धित ऐतिहासिक एवं भौगोलिक प्रमाणत न्हाथना विज्ञ्याःगु दु। उकि कपिलवस्तुया बारम् भ्रम उत्पन्न याना च्चनेगु आवश्यक मजू। नैपाःया पश्चिमपाखे अब- स्थित वर्तमान “तिलौराकोट” हे प्राचीन कपिलवस्तु खः धेगु विभिन्न प्रकारं प्रमाणित जुइ धुं कृगु दु। भा- रतया छम्ह विद्वान् श्री बी. सी. मुखर्जी महोदय वर्त- मान “तिलौराकोट” हे प्राचीन कपिलवस्तु खः धकाः प्रमाणित याना छुगु दु। वय्कः भारतया नां जाःह्य विद्वान् पुरातत्वविद् खः। तर दुभाग्यया खं व हे भारतया निह्य प्यह्यं विद्वान्तसे भारतया पिपरहवा हे प्राचीन कपिलवस्तु खः धकाः विवाद पिकाल। भारतया उर्पि विद्वान्तसे कपिलवस्तुया बारम् जक मखु लुम्बिनी व भगवान् बुद्ध (सिद्धार्थ) या गृह्णगया बारम् नं म्वाः मदुगु कथं विवादया सृजना याःगु दु। राजकु- मार सिद्धार्थया गृह्णगया बारम् आन्ध्र प्रदेश, भारतया छह्य विद्वानं मद्रास्य् ब्बुगु वक्तव्यया विरोध यानाः वि. सं. २०३४ सालं आनन्दभूमिया वर्ष ५ अंक ७-८ स छगु च्वसु नं पिहाँ वय् धुं कृगु दु।

धुगु कथं पिहाँवःगु विवाद फुक्कं हे फुसुलु सिद्ध जुइ धुं कल। भारत उत्तर प्रदेशया उतरोला धयागु

थासं छुं भतीचा तापाकक मैनारी धयागु थास्य लुम्बि- नीगाम दु। थ्व थाय्यात नं छकः ला प्राचीन लुम्बिनी धकाः विवाद पिकाःगु खं लुमके वह जू। भगवान् बुद्ध नेपाः वा एसिया (The Light of Asia) या जक मखु अपितु वसपोल विश्वया हे दह्य विभूति (.The light of the World) खः। संसारया भगगप्यह्य वसपोल बुद्ध भगवान्या बारम् विवाद पिकयाः जंजाल्य् तक्यना च्चने स्वयाः वसपोलयागु शिक्षायात कीसं शिरोपर याय्गु हे उत्तम खः। भगवान् बुद्धया बारम् छुं खं सीकेगु तसकं उचित जू। थम कपि- लवस्तुया बारम् छुं खं सीकेगु युगु खं सिकेत तिवः जूवः।

ओक्काक वंशीय राजकुमारपिसं कपिल ऋषिया सल्लाह कथं नीस्वंगु शहर जुयाःलि थ्व बस्तीयात “कपिलवस्तु” नगर धकाः नामकरण जूगु खं पालि सा- हित्यय् न्हाथना तःगु दु। उगु बस्ती वा नगर हे भगवान् बुद्धकालीन कपिलवस्तु नगर खः धकाः स्वयम् भगवान् बुद्धं विम्बिसार जुजुयात कना विज्ञ्याःगु खः धकाः पालि साहित्य ‘सुत्तनिपात’ स उल्लेख जुयाः च्वंगु दु। शाकेत नगरं पिहाँ वपि राजकुमारपाखे सृजना जूगु थ्व नगर छगु गणराज्यया विस्तृत रूप जुयाः न्हादना वःगु जुया निर्ति थ्व नगर (राज्य) या शासकवर्गयात

शाके धकाः सम्बोधन प्राप्त जूगुली थ्व गणतन्त्रयात
 “शाके गणतन्त्र” “शाक्य गणतन्त्र” असे थुकीया राज-
 धानी कपिलवस्तु जूगु खः । पालि साहित्यय् सुत्तनिपात स
 कपिल नांद्द ब्राम्हण तपस्वी (ऋषि) पाखें प्रयोग
 जूगु लँपुया वारय् उल्लेख जुया च्वंगु दु । वस्पोलं
 कौशाम्बी नगरं साकेत, अले श्रावस्ती रोतभ्य. कपिल-
 वस्तु, कुशीनगर, पावा, जुमाः वैशाली थ्यंकः विज्याःगु
 खः । विनयपिटकय् नं कपिलवस्तु व वैशालीया दथुइ
 लाःगु लँय वारय् उल्लेख याना तःगु दु । वास्तवय्
 शाक्य गणराज्य पावा व कुशीनाराया उत्तरपाखे अव-
 स्थित चिकीधंगु राज्य खः । थ्व राज्य पश्चिमपाखे
 कोशल राज्य अन्तर्गत अधिरवती खुसिया किनारातकक
 फैलय् जुया च्वंगु दु । थ्व हे खुसिया पारीपाखे श्राव-
 स्तीया कोशल राज्य अन्तर्गत रोहिणी खुसि शाक्य व
 कोलीय जनपदया विभाजन याना तःगु दु । रामग्रामया
 कोलीयत रोहिणीया पूर्वपाखे अले कपिलवस्तुया शाक्यत
 पश्चिमपाखे दु । शाक्यतय् परिवार ल्याः स्वीदो
 (३०,०००) व कुल जनसंख्या न्याःगु लाख (५,००,०००)
 हुगु खँ पालि साहित्यय् उल्लेख जुया च्वंगु दु । कपि-
 लवस्तुया प्रशासन व न्यायालयया ज्याः सस्थागारशालःय्
 जुइगु जुया च्वन । बौद्ध साहित्य ‘संयुक्त निकाय’
 स कपिलवस्तुयात सुसम्पन्न नगरीया रूपय् वर्णन याना
 तःगु दु । थ्व नगरय् राजकुमार सिद्धार्थया लागी गुंत
 (९) जाःगु, न्हय्तं (७) जाःगु व न्यातं (५) जाःगु
 प्रासादत दु । थ्व नगरय् आपालं यानाः नित्तं (२) बा
 स्वतं (३) जाःगु छँ अप्पो थें हे दु । अले थ्व हे नगरस
 भगवान् बुद्ध विज्याःबलय् (बुद्धत्व प्राप्त जुइ
 धुंकाःलि) वस्पोन्नया विहारया लागी न्यग्रीध शाक्य-
 यागु उद्यानयात कया निग्रीधाराम विहार दय्कूगु खँ
 जातक अट्टकथास वर्णन जुया च्वंगु दु । थ्व विहार

नगरं सत्तिक हे लाः । मज्झिम निकाय कथं थन ‘महा-
 वन बिहार नं दु । थ्व अति हे रमणीय महावन (जङ्गल)
 खः । ‘शाक्य गणतन्त्र’ कपिलवस्तु नगरं श्रावस्तीं १५
 योजन, राजगृहं ६० योजन व अनोमा खुसि ६० योजन
 तापाःगु खँ प्रपञ्च सूयनी व जातक अट्टकथास उल्लेख
 जुया च्वंगु दु ।

सागरमान वज्राचार्य

प्यंगुगु शताब्दी बौद्ध तीर्थयात्राय् काःम्ह चीनिया
 यात्री फाहियानया कथं कपिलवस्तु नगर लुम्बिनी
 उद्यानं ५० लि. पश्चिमपाखे लाः । अथे हे खुगुगु
 शताब्दी तीर्थयात्राय् काःम्ह चीनीयायात्री हुएन् साङ्गया
 कथं अन्दाजी २० माइल पश्चिमपाखे लाः । हु एन्
 साङ्गं कपिलवस्तुया २ १/२ मील क्षेत्र भग्नावशेष अवस्था
 खंगु खः । थ्व मुख्य भग्नावशेषया प्यखेर थां तथा तःतः
 जाःगु पःखाः दु । अले थुकेया प्यखेरं नगरद्वार नं दु ।
 कपिलवस्तुयात छ्वाःखेरं शालवनं बेरय् याना तःगु
 जुया च्वन । कपिलवस्तु पहाड तापाः मजू । हानं थ्व
 गना (भगीरथी) खुसिया किनारय् अवस्थित जुया
 च्वंगु खः । थनं हिमालयया च्वकात स्पष्ट जुइक खने
 दु । थुगुकथं प्राकृतिक सम्पदां समेत परिपूर्णगु प्राचीन
 कपिलवस्तु वर्तमान तिलौराकोट खः । थ्व खँयात सेरलाक
 हे प्रमाणित याना द्यूम्ह विद्वान् भारतीय पुरातत्वविद्
 श्री पी. सी. मुखर्जी खः । अले मेम्ह विद्वान् श्री बी. ए.
 स्पीथयागु योगदानयात नं लोमंके मज्यू । चीनीया
 यात्रुतसें वर्णन याना द्यूगु कपिलवस्तुस असित स्तूप
 पूर्वीद्वारनाप छगु स्तूप दक्षिणद्वार पिने हस्तिगत व
 स्तूप दु । अले भगवान् बुद्धया बुद्धत्व प्राप्तीं लिपा शुद्धो
 दन जुजुयात नाप लाःगु थाय् निग्रीध उद्यानया नापसं

नं छगः स्तूप दु । थुपि फुक्क थें स्तूपत वर्तमान कपिल-
वस्तुया उत्खननस लुया वः धुकल । नेपाःया सरकारं
थुपि बागनुखण्डत वि. सं. २०३७ सालय् उत्खनन यः
बसय् लुया वः गु खः । तिलौराकोटस लुया वः गु थुगु
वास्तुखण्डं प्राचीन कपिलवस्तु नेपाःया लुम्बिनी अंचल,
कपिलवस्तु जिल्लाया तौलीहवा क्षेत्रस अबस्थित तिलौरा-
कोट हे कपिलवस्तु खः धकाः प्रत्येक पक्षं साबित याना
चवंगु दु । थन आपाल हे चायागु प्राचीन मूर्ति, ध्यवा माः,
चुरी चाया टुका (P.G. ware, N.B.P) इत्यादि
प्राप्त जूगु दु । थव उत्खननस १९ फीट व्यागु लें, १७ फीट
गोलाःगु लुखाया थांया नाप मन्त दुहाँ पिहाँ जुइगु ४
फीटगु द्वार नं लुया वः गु दु । द्वारया निखेरं १० फीट गो-
लाःगु राजप्रासादयात घेरय् याना तःगु पःखाः या छु अंश
निगू सुरक्षा चोकि, स्वगू कोठा दुगु कुषाण कालीन छें नं
लुया वः गु दु । अथे मौर्य, सुंगव कुषाण कालीन ध्यवा,
नेगम दाविलस सर्किनस आदि चव्या तःगु मुद्राया नाप
नापं अनेक महत्वपूर्णगु सामग्रित नं थन प्राप्त जूगु दु ।
आः तक्कयागु उत्खनन अनुसार प्रसिद्ध चीनीया यात्री
हुएन् साङ्गया धापू कथं राजप्रासादया प्यखेर ततः जाःगु
पःखाः प्यगू द्वारमध्ये पश्चिम द्वार व पूर्वी द्वार, गुगु द्वार
(पूर्वी द्वार) महाभिनिक्रमणद्वार खः या नापं स्वगू स्तूप
नं लुया वः गु दु ।

तिलौराकोट गंगाया उत्तर भेगस चवंगु प्राचीन
भग्नाशेष दुगु थाय् मध्ये दकसिबय् तःधंगु व पुराता-
त्विक दृष्टिकोणं तसकं महत्वपूर्णगु थाय् खः । वाणगंगाया
किनारास चवंगु थुगु क्षेत्रया नापं हे भगवान् क्रकुच्छन्द
व कनकमुनि तथागतया जन्मभूमीया लुम्बिनिस सम्राट्
अशोकं स्थापना यानातःगु स्तम्भत थन लुया वः गु दु ।
वाणगंगा खुसी भगीरथ जुजु गंगायात संसारय् हःगु
खुसी जूगुलि थवयात भागीरथी खुसी धकाः वं धाःगु खें

न्यने दु । थुगु क्षेत्रय् लुया वः गु थुपि फुक्क वास्तुखण्डया
उपलब्धि प्राचीन कपिलवस्तु वर्तमान तिलौराकोट हे खः
धयागु बांलाक प्रमाणित जुइ धुकूगु ज्या निति भगवान्
बुद्धया पितृभूमि 'कपिलवस्तु' गन दु धयागु न्हयसः
अन्त जुइ धुकल धाःसा अपो खें ज्वी थें मचवं ।

कपिलवस्तुया पुनर्निर्माणया लागी नेपाःया सरकारं
थौकन्हय् गुलि ज्या याना चवंगु खः उलि तुं लुधकेगु थाय्
मदु । थुगु ज्या गुगुकथं जुइमाःगु खः उलि जूगु खने मदु-
नि । थवहे खंयात कयाः थवहे लय्पौस पूज्य अनिरुद्र भन्ते
नं बराबर चवसु चव्या विज्यानाः सम्बन्धित क्षेत्रस अपील
याना विज्याःगु खें स्मरणीय जू । वस्पोलयागु थव हःपाः
तसकं हे प्रशंसनीय खः । बुद्धया पितृभूमिया गुगु दुरा-
वस्था जुया चवंगु खः व केवल अन वनाः स्वय् बलय् खंका
काय्फु । अखबार जक स्वयां सीके फेमखु । वर्तमान
तिलौराकोट (कपिलवस्तु) वनेत धाःथें धायमाल धाःसा
आःतक्क बांलाःगु लें (पिचया लें) तक्क नं मदुनि ।
आपाःथें तीर्थयात्रीत भारतया नौगढ जुनाः लुम्बिनी
वः । तर नौगढ नेपालय् वय्बलय् नेपाःया सीमाना
ककर हवानिसें लुम्बिनीतक्कयागु करीब १०।१२
कि. मी. ताहाकःगु थव लें केवल रिक्सा सवारीयात
जक नं योग्य मजुइ धुकल । अथे हे लुम्बिनी
तौलीहवा (तिलौराकोट - कपिलवस्तु) वनेगु लें जुनाः
खालि चिकुला मौसमं जक बनेफु ।

कपिलवस्तुस उत्खनन ज्या चवंगु ज्या बांलाःगु
खः । तर अन लुया वः गु वास्तुखण्डया उचित संरक्षण
मजुल धाःसा थव फुक्क सिति हे वनी ध्याय् धाःसा
कीथाय् लुया वः गु वस्तुयात जतन साथ तया तय्गु
ज्या की लुधके बह मजुनि । खय्त ला कीथाय् ज्या
की (Paper Plan) बांलाक दय्कू । तर ज्या
लुधक मजू । नमूनाया लागी कीगु न्ह्याःने लुम्बिनी
इवाताहां दना चवंगु दु । थथे हे स्थिति जुया वन धाःसा

मिति ४।१।०३५ स गोरखापत्रय् पिहां वःगु लेखम
 च्वंगु छगू धापू 'लिपा श्व पूर्ण रूपय् ल्हानाः तना
 वन, छक उत्खनन जुइ धुं कुगुलि थन पुरातात्विक माल
 सामानत (Antiquities) कम मात्राय् जक प्राप्त

जुल" धैथे जाःगु ज्या हाकन दोहरय् ज्वी फु । उगु
 अबस्थाय् वर्तमान तिलौराकोट हे बुद्धया पितृभूमि कपि-
 वस्तु खः धकाः सुनां धाइ ?

गुलाफया छपवः स्वां

— गागरिन ताम्राकार

कंकाःया लँपुइ संघर्ष यानाः

सृष्टि जुइ कोमल गुलाफया मुख्-स्वां

ईया नापनापं मुख् छन्दु तपवःगु

चक्कंगु, यइपुगु गुलाफया स्वां त्त्वइ ।

थः कंफालं सृष्टि जूसां

चक्कंगु हिसिदुगु थःगु रूप क्यनाः

संसारयात मोहित यानाः

आनन्द व सुख विद्या च्वना ।

थीया स्वार्थी जगतयात

श्व छपवःस्वां न उदाहरण

ब सेवाया दसु क्यना च्वनी

मानवताया पाठ स्यना च्वनी ।

वांलाःगु चक्कंगु व स्वां

छन्दु क्वाः जुया वनी

जीवनया छगू सत्य ब्वयाः

छन्दु सी मानि श्व संसार धकाः ।

उखें थुखेंया खँ

धुगुसीया स्वांया-पुन्हो नं विधल। स्वांयापुन्होया लिम-

लाका जूवि पासापिनि कासु लनेथाय् दत । उखें थुखेंया खँ
 न्यनेत च्वमिं स्वम्ह प्यम्हसिके ध्यंवन, "गथे च्व" तालले
 स्वांया पुन्हो पासापित ?"

"ख छुं नं न्ह्याइपु मतानीः आनन्दकुटीइ जूजु सवारि
 जू, न स्वयम्भूइ काँकि स्वेगुदु । न शहरय् हे छुं जात्राजू ।"
 जि जक गनं सुं क च्वने फे ? दार्शनिक पहल न्ववाना जि,
 "स्वांया पुन्हो बुद्धया गुण लुमंकेत खः, तमाशा क्यनेत मखु।"

पासां घाल, "स्वांया पुन्हो बुद्ध म्हसीके बीगु दिं नं
 ला खः, बुद्धयात श्रद्धा प्वकेगु दिं नं ला खः। बुद्ध व
 वसुपोलया गुण म्हसीके बीत फोसं अथे जक गनं
 फे ? न्हून्हुगु ज्याक्वःया खसाः खय्माः । अले मनूत
 सालाकाय् फे । न्हून्हुगु पहलं मनूतय्त बुद्ध लुमकेबीगु
 कुतः याय्माः ।"

जितः नं अथे हे ताल । दैय् दैय्पति न्हून्हुगु ज्याक्वः
 थपय् याय् माःथे ताल । मनूतय्त बुद्धधर्म ध्वीके बीत
 न्ह्यापां अमित सालानि काय्माः । श्व जिगु विचाः खः, छिगु
 विचाः छु थें ?

— प्रकाश शाक्य

लय्ताय्गुलिं सावधान

जु ।

— यंग

धर्म छु स्वः ?

धर्मं सर्वजनीन खः उकि धर्मया सम्प्रदायनाप छुं सम्बन्ध मद्दु । छुं कालबिल मद्दु । शुद्ध धर्मया लें-जुवानं गुबलय् धर्मं पालन याइ उवल्य् गुगुं सम्प्रदाय विशेषया फुमुलुगु निष्प्राण रीतिथिति पूर्वकेत मखु, गुगुं नून्थ विशेषया विधि विधानया अनुष्ठान पूर्वकेत मखु, मिथ्या भन्धविश्वासजन्य रूढी परम्पराया शिकार जुयाः गुगुं लकीरया फकीर ज्वीत मखु बरू शुद्ध धर्मया अभ्यास याइम्ह थःगु जीवनयात सुखी व स्वस्थ याय्या निम्ति हे धर्म पालन याइ । धार्मिक जीवन हनेत धर्मयात बांलाक थ्वीकाः उकियात आत्मकल्याण व परकल्याणया साधन मानय् यानाः जक उकियात पालन याइ । मथबीकुसे केवल भन्धविश्वासया कारणं अथवा गुगुं अज्ञात शक्तियात सन्तुष्ट व प्रसन्न याय्त अथवा वैगु भयं आशंकित आतकित जुयाः धर्मं पालन याइमखु । धर्मया पालन दूषणया दमन याय्त जक मखु बरू प्रज्ञापूर्वक उकियात पूणंशमन व रेचन यान्या निम्ति याइ । धर्मया पालन केवल थःगु निम्ति जक मखु बरू आपालं जनपिनिगु हित-सुख मगल कल्याण व आपाल जनपिनि स्वस्ति-मुक्तिया निम्ति याइ । धर्मया पालन थ्व हे थ्वीकाः याय्याः कि व सर्व-जनीन खः, सर्वजनहितकारी खः गुगुं सम्प्रदाय-विशेष वा जाति-विशेषं चिनातःगु मखु । यदि चिनातःगु दुसा उकिया शुद्धता मदया वनी । धर्मं उवल्य्तक शुद्धज्वी गुबलय्तक सर्वजनीन सार्वदेशिक, सार्वकालिक ज्वी ।

आनन्दभूमि

सकसिगु निम्ति छगू हे प्रकारं कल्याणकारी, मंगलकारी, हित-सुखकारी ज्वी । सकसिगु निम्ति नं अःपुक लिमच्युसे गृहण याय्फ, योग्य ज्वी ।

-कल्याणमित्र सत्यनारायण गोयन्का

शुद्ध वायुमण्डलय् अनेगु, शुद्ध स्वच्छ फय् सेवन याय्गु, शरीर स्वच्छ याना तय्गु, यचुगु नीगु वसतं पुनेगु शुद्ध सार्विक भोजन याय्गु जि उकि याय्याः कि थ्व जिगु निम्ति हित ज्वीगु खः । परन्तु थ्व जिगु निम्ति जक मखु, गुगुं जाति-विशेष वा सम्प्रदाय-विशेषया लागीजक मखु, बरू फुकसिगु निम्ति समान रूपं हित-कर जू । केवल जि जक मखु, सुं नं व्यक्ति यदि अशुद्ध, अस्वस्थ वातावरणय् थ्यनाचवनी, नबःगु बिषं युक्तगु वायु सेवन यानाचवनी, थःगु शरीरय् च्वंगु वस्त्रत नवय्का तइ, अस्वच्छ दूषित भोजन यानाचवनी घाःसा थःगु स्वास्थ्यया हानि यानाचवनी, रोगी व दुःखी ज्वीका चवनी । थ्व नियम सर्वजनीन खः । सुं व्यक्ति-विशेष, छुं छगू जाति विशेषय् जक लागू ज्वीगु मखु । ठीक अथे हे गुबलय् सुनानं थःगु मनयात विकार याःथे विकृत वात घाःसा ब्याकुल ज्वी । वैगु वात पित्त कफय् विषमता उत्पन्न ज्वी । उम्ह रोगं गृस्त ज्वी । स्वास्थ्य विज्ञानया सामा-ह्य नियम फुकसिया तन व मन मनय् समान रूपं लागू

ज्वी । प्रकृति थव स्वैनखु कि थुपिनियमत उलङ्घन याःह्य सु. गुगु जातयाह्य, व छु सम्प्रदाय याम्ह धकाः । प्रकृति गुगु सम्प्रदाय विशेष वा व्यक्तिपात कृपा तैमखु न सुं मेपिनि प्रति तं हे चाह । औल औल हे खः । व न हिन्दु न बौद्ध, न जैन न पारसी, न मुस्लिम न ईसाई वथे हे कुइनेन (वासः) कुइनेन हे खः । व न हिन्दु न बौद्ध, न जैन न पारसी, न मुस्लिम न ईसाई । थथे हे क्रोध, द्वेष, ईर्ष्या आदि विकारत न हिन्दु न बौद्ध न, जैन ज्वी न पारसी, न मुस्लिम ज्वी न ईसाई । वथे हे थुकि विमुक्त जुया च्वनेगु नं न हिन्दु ज्वी न बौद्ध न जैन ज्वी न पारसी, न मुस्लिम ज्वी न ईसाई । विकारपाखे मूक्त जुया च्वनेगु हे शुद्ध धर्म खः । उकि शुद्ध धर्म न हिन्दु ज्वी न बौद्ध, न जैन ज्वी न पारसी न मुस्लिम ज्वी न ईसाई । व शुद्ध धर्म हे ज्वी ।

धर्म छगू आदर्श जीवन शैली खः । सुखं च्वनेगुया पावन पद्धति खः, शान्ति प्राप्त याय्त विमल विधा खः सर्वजनकल्याणी भाचार संहिता खः, गुगु सकसिगुं निमित्त खः ।

छु शीलवान्, समाधिवान्, प्रजावान् ज्वीगु केवल बौद्धपिनिगु जक धर्म खःला ? मेपिनिगु मखुला ? वछु वीतराग, बीत द्वेष बीतमोह ज्वीगु केवल जैन

तयगु जक धर्म खःला ? मेपिनिगु मखुला ? छु स्थित-प्रज्ञ अनाशक्त जीवनयुक्त ज्वीगु केवल हिन्दुपिनिगु जक धर्म खःला ? मेपिनिगु मखुला ? छु प्रेम व करुणां ओतप्रोत जुयाः जनसेवा यायगु केवल ईसाई पिनिगु जक धर्म खःला ? मेपिनिगु मखुला ? छु जातगत-या भेदभावं मुक्त जुयाः सामाजिक समताया जीवन हनेगु केवल मुस्मांतयगु जक धर्म खःला ? मेपिनिगु मखुला ? धर्म पालनया मुख्य उद्देश्य खः कीपि मन् ज्वीगु । भिम्हा मन् ज्वीगु । भिम्ह मन् जुन धाःसा भिम्ह हिन्दु, भिम्ह बौद्ध, भिम्ह जैन, भिम्ह पारसी, भिम्ह मुस्मां, भिम्ह ईसाई आदि जुहे जुइ । यदि भिम्ह मन् हे ज्वी मफूत धाःसा बौद्ध जुया च्वनां छुयाय् ? हिन्दु, जैन, पारसी मुस्मां, ईसाई आदि जुया च्वनानं छु याय् ?

धर्मया थुगु शुद्धतायात थ्वीकि अले धारण या । की सकसियां जीवनय् शुद्ध धर्म जागृत ज्वीमा । खेले मद्दुगु ख्वला त अवमूल्यन ज्वीमा, शुद्ध सारया ख.थे मूल्याङ्कन ज्वीमा, प्रतिस्थापन ज्वीमा । शुद्ध धर्म जी-वनया अंग बनय् ज्वीमा । थुकी हे कीगु धात्थेगु कल्याण धात्थेगु मंगल दुतिना च्वंगु दु धैगु खँ सीकेमाः ।

(अनु- धर्मरत्न शाक्य)

भगवान्या अस्थिधातुया खँय्

भगवानं ला भिक्षु तय्त वसपोलया थःगु शरीरया पूजा मयाय्त धैविज्याःगु खः । वसपोलं भिक्षुतय्त सदर्थगु सिद्धि हे लगय् जुया च्वनेत आज्ञा जुया विज्याःगु खः । तर भगवानं न्हागु हे धैविज्याःसां गुम्हसिया उपदेशं की सकसियां थुलिमच्छि उपकार जुयाच्वन धाःसा वसपोलया शरीरया प्रति कीपि भावनाशून्य गथे ज्वीफ ?

सम्पादकीय

भिक्षु-अस्पताल

मानिसलाई खानपानको जति आवश्यक छ त्यति स्वास्थ्योपचारको पनि आवश्यकता हुन्छ । घरवार परिवार भए काका सागि जुनवेला जहाँजे गर्न परेपनि साथी हुन्छ र आफन्तद्वारा स्वास्थ्योपचार आदिमा सहयोग पुगिर,खेको हुन्छ । घरवार परिवार त्यागी भिक्षु जीवन यापन गर्नेहरूका लागि भन्नासाथ भने जस्तो साथी सहयोगी पाउने कुरा निश्चित हुँदैन । हुन त भिक्षु संघको आफ्नै नियम छ र परस्परमा सहयोग पुऱ्याउनुपर्ने जिम्मेदारी र कर्तव्य छ,तापनि हार्दिकरूपमा होला नै भन्न सकिँदैन । साधारण विरामीसम्म भएमा देखरेख त होला तर उपचारै गरी बस्नुपरेमा अस्पताल आदि उपचारकेन्द्रमा जानुपर्दा अपठचारो पनं आउने हुनसक्छ । अतः नेपालको परिप्रेक्षमा यतातिर पनि ध्यान दिनु आवश्यक देखिन्छ ।

आज बुद्धका सच्चा अनुयायी भिक्षुहरूको सम्मान हुनुपर्ने कुरा सरकार र जनताले महसूस गर्नुपर्ने कुरा भएको छ । बुद्धधर्मका लागि सरकारले सहयोग पुऱ्याउँदै आएको छ । त्यस्तै उपासक उपासिकाहरूले पनि बिहार र भिक्षुहरूको श्रद्धा र सम्मानमा घेरि पूजा अर्चना र दान दक्षिणामा मात्र निहित रहेको सेवा साँच्चैको ठहरिँदैन । आवश्यक ठोस कार्यको लागि बिचार पुऱ्याई सह-

योग गर्नु र दान दक्षिणा गर्नु नै ठूलो सेवा गर्नु हुनेछ । अतः भिक्षुहरूका लागि छुट्टै एउटा स्वास्थ्योपचार केन्द्र खोल्दिन सकेमा भिक्षुहरूको कुर्बानीमा बल मिल्दछ र धर्म र राष्ट्रका लागि ठूला सहयोग पुग्नेहुन्छ । बरू त्यस्ता स्वास्थ्योपचार केन्द्र बनाउँदा भिक्षुहरूको संयमित जीवनलाई आघात पुऱ्याउने खालको व्यवस्था र व्यवहार त्यहाँ हुनु हुन्न । त्यस्तै नर्सहरूसम्म पनि भिक्षुहरूका लागि पुरुष उपचारक र अनगारिकाका लागि मात्र महिला भए बेस हुनेछ, किनकि भिक्षु र अनगारिका हुनासाथ नै दृढ र संयमी हुन्छ भन्ने हुँदैन । त्यहाँ भरखरका श्रामणेरहरू पनि हुन सक्छन् र योगबल कम भएका असंयमित पनि हुन सक्छन् । त्यस्तै खानामा पनि सात्विक आहार जसमा सन्तुलित खानाको रूपमा खाद्योजहुर भएका हुन्छन् नै सेबन गराइनु राम्रो हुनेछ ।

यसतर्फ सरकारी स्तर र भक्तजन एवं दाताको नाममा संलग्न उपासक उपासिकाको ध्यान जानु व्यादै समसामयिक हुनेछ । छिटै भिक्षु अस्पतालको व्यवस्था हुने कुरा सुन्ने उत्कट अभिलाषा आनन्दभूमिले राखेको छ ।

बौद्ध गतिविधि

(नेपाली भाषा)

पन्ध्रौं विश्वबौद्ध सम्मेलन

श्रावण ५ गते काठमाडौं ।

नेपाल धर्मोदय सभाको तत्वावधानमा सन् १९५६ मा चतुर्थ विश्वबौद्ध सम्मेलन भएर अब २८ वर्ष पछि १५ औं विश्वबौद्ध सम्मेलन धर्मोदय सभाकै आयोजनामा पुनः नेपालमा हुने भएको छ । १४ औं विश्वबौद्ध सम्मेलन हालसालै मात्र श्रीलंकामा सम्पन्न भएको थियो ।

बौद्ध संस्कृति संरक्षण कार्यमा प्रयास

आषाढ १८ गते, काठमाडौं ।

स्वयम्भूमा धर्मोदय सभा बौद्ध संस्कृति संरक्षण उपसमितिको तत्वावधानमा माननीय रा० प० स० श्री प्रेमबहादुर शाक्यले चैत्य गणना कार्यक्रमको शुभारम्भ गर्नुभयो । भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरको अध्यक्षतामा भएको उक्त कार्यक्रममा भिक्षु अनिरुद्ध महास्थविरबाट शीलप्रार्थना पछि प्रमुख अतिथि प्रेमबहादुर शाक्यले बौद्धहरूको विभिन्न पक्षका बीचमा मात्र होइन बौद्ध र हिन्दू बीचमा पनि समझदारी हुनु राष्ट्रिय हितको लागि ज्यादै आवश्यक भन्नुहुँदै नेपाललाई शान्तिक्षेत्र बनाउने प्रस्ताव बुद्धको प्रेरणाबाट भएको हुँदा शान्ति कायम गर्नुमा बौद्धहरूको जिम्मेदारी कन बढेको छ भन्ने कुरा व्यक्त गर्नुभयो ।

साहित्यकार श्री सत्यमोहन जोशीले चैत्यहरू वद्ध दर्शनका प्रतीक हुन् भन्नुहुँदै स्वयम्भू पुराणमा

भएको चैत्यको महत्वमाथि प्रकाश पार्दै त्यसको संरक्षण हुनु पर्नेमा जोड दिनुभयो । चैत्य बनाउने वास्तुकला नेपालमा उच्चतम अवस्थामा पुगी विदेशमा समेत पुगेको र चीनमा अद्यापि नेपाली कलाकार अरनिकोले ११ औं शताब्दीमा बनाएको ५० मीटर अग्लो श्वेतचैत्य संरक्षण भइरहेको कुरा बताउनुभयो ।

सभापतिको आसनबाट भिक्षु अमृतानन्दले चैत्यहरूको संरक्षणमा सबैको सहयोग हुनु पर्ने कुरा अगाडि सार्दै अधिराज्यका विभिन्न ठाउँमा अनेक जातीमा छरिएर रहेका बौद्धहरूको यथार्थ गणना हुनुपर्ने कुरामाथि प्रकाश पार्नुभयो ।

उक्त समारोहमा लुम्बिनी विकास समितिका अध्यक्ष लोकदर्शन बज्राचार्य, पं. बद्रीरत्न बज्राचार्य, धर्मोदय सभाका सचिव वज्रराज शाक्य र संस्कृति संरक्षण उपसमितिका संयोजक स्वस्तिरत्न शाक्यले बौद्ध संस्कृतिको संरक्षणको विषयमा प्रकाश पार्नुभएको थियो ।

बोधचित्त विषयमा प्रवचन

आषाढ २७ गते, काठमाडौं-

स्थानीय बुद्धविहारमा धर्मोदय सभाको आयोजनामा नयाँ दिल्ली स्थित तिब्बेत हाउसका निर्देशक डोबुन तुल्कु रिम्पोचेबाट बोधचित्तबारे एक प्रवचन कार्यक्रम सम्पन्न भयो । श्रद्धेय रिम्पोचेले आफ्नो चित्तलाई शुद्ध पार्नुपर्छ भन्नुहुँदै त्रिरत्नको शरणमा जाँदा बुद्धलाई एक चिकित्सकको रूपमा, धर्मलाई औषधीको रूपमा र संघलाई उपचारिकाको रूपमा लिनु आवश्यक

छ भन्नुभयो । वहाँले बोधिवित्तको मुख्य उद्देश्य बुद्धत्व प्राप्त गर्नु हो र यसमा दृढताका साथ अग्रसर भई उपकार गर्नेलाई बोधिसत्त्व भनिन्छ भन्नुभयो ।

उक्त अवसरमा धर्मोदय सभाका अध्यक्ष भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरले पञ्चशील प्रदान गर्नुभई आफनो स्वागत भाषणमा चरै दिशाबाट आउनुहुने बौद्ध विद्वान्-हरूबाट समय समयमा प्रवचन दिलाउने कार्यक्रमको आयोजना गर्ने धर्मोदयको उद्देश्य रहेको कुरा बताउनुभयो । त्यस्तै श्रद्धेय दलाइलामाका प्रतिनिधि रिञ्चेन घालोले प्रमुख अतिथि डोबन तुल्फु रिम्पोचेको परिभय दिनुभयो । सभाका सचिव डा. वज्रराज शाक्यबाट धर्मवाद ज्ञापन सकिएपछि धर्मवीर शाक्यले अतिथिलाई बुद्धको मूर्ति उपहार दिनुभएको थियो ।

विपश्यना ध्यानकेन्द्रको शिलान्यास

घ्रापाठ ८ गते, धरान-

स्थानीय बुद्धविहारका स्थानीय पूज्य स्थविर भिक्षु मैत्रीको मैत्रीपूर्ण निमन्त्रणामा धरान स्थित बुद्ध विहारको हातामा दार्जलिगबाट पारनुभएका पूज्य ध्यानगुरु भिक्षु सुमनद्वारा करीब लाख रूपियाँको लागतमा निर्माण गर्न लागिएको बौद्ध विपश्यना ध्यानकेन्द्रको शिलान्यास गरियो । यस प्रकारको ध्यान केन्द्र नेपाली बौद्ध इतिहासमा अद्वितीय प्रथम हो भनिन्छ । आजको विकराल अशान्त संसारमा बुद्धधर्म र विपश्यना ध्यान अत्यधिक मात्रामा लाभदायक सिद्ध हुनेछ ।

भिक्षु अमृतानन्द श्रीलंकातर्फ

श्रावण १४, श्रीलंका-

आचार्य डा० भिक्षु अमृतानन्द महास्थविर वर्ल्ड फेलोशिप अफ बुद्धिष्ट (W. F. B) का एक उपाध्यक्ष भएको नाताले यही श्रावण १८ गतेदेखि हुने १४ औं विश्वबौद्ध सम्मेलनमा भाग लिन श्रीलंकातर्फ प्रस्थान

आनन्दभूमि

गर्नुभएको छ । उक्त सम्मेलनमा भाग लिन धर्मोदय सभाबाट प्रतिनिधित्व गर्न लामा छेचुकुस्योको नेतृत्वमा आशाराम शाक्य, डा० वज्रराज शाक्य, स्वस्तिरत्न शाक्य र प्रेमरक्षण श्रेष्ठ पनि त्यसतर्फ जानुभएको छ ।

त्यस सम्मेलनमा ३६ सदस्य देशहरू र ७६ वटा शाखाबाट ४०० जना प्रतिनिधिहरूले भाग लिन भएको छ । बौद्ध कार्य सम्बन्धी कमिशनर आर्डिल रतबत्तबाट थाहा भए अनुसार त्यस सम्मेलनको उद्घाटन महा-महिम राष्ट्रपति जुनियर्स रिचर्ड जयवर्धनबाट हुँदैछ । सम्माननीय प्रधानमन्त्री रणसिंह प्रेमदासले सम्बोधन गर्नुहुनेछ ।

प्रतिनिधिहरूको खानपान बसोबास र दृश्यावलोकन को लागि रु. २०,००.०००।- (बीस लाख) जति खर्च हुने अनुमान गरिएको छ । उक्त सम्मेलनमा श्रीलंकाको बौद्ध कार्यमा उन्नति कसरी गर्ने भन्ने बारे छलफल हुने कुरा उपसभापति श्री अल्बर्ट एड्रिसिहले बताउनुभएको छ । सम्मेलनको आय सम्बन्धमा सांस्कृतिक मन्त्री श्री ई०एल०बी० हुल्ले सकेसम्म आयस्रोत जनहाबाट जुटाउने र नपूग रकम राष्ट्रपति कोषबाट प्राप्त गर्न राष्ट्रपतिबाट स्वीकृति प्राप्त भइसकेको कुरा स्पष्ट गर्नुभएको छ ।

रोममा बौद्ध विहार

जेठ २, रोम-

बेलायत महाबोधि सभाका सभापति डा० भिक्षु हम्मलवे सद्भातिस्स महास्थविरको सल्लाह अनुसार इटलीको राजधानी रोम शहरमा प्रथम पटक बौद्ध विहारको उद्घाटन भएको छ । इटलीका लागि श्रीलंकाका राजदूत श्री एम० ए० पियसेकरको प्रमुख आतिथ्यमा बौद्ध विहारको उद्घाटन भएको थियो । रोममा बसेका श्रीलंका संघका सभापति एम० एफ० एम०

नवपरले विहारका लागि जग्गा तथा घर प्रदान गर्नु-
भएको थियो । बौद्ध तथा अन्य धर्मावलम्बीहरूको वि-
शाल जनसमूहले भाग लिएको उक्त उत्सवमा शील-
प्रदान, परित्राण पाठ र धर्मदेशना आदि कार्यक्रम सम्पन्न
भएको थियो ।

गतवर्ष धर्मदूतको कार्यका लागि रोममा जानुहुने
डा० भिक्षु हुम्मलवे सद्वातिस्कले शुरू हुन लागेको यस
केन्द्र बौद्ध विहार हुनुपर्दछ र अबौद्ध सिंहली जनताको
सांस्कृतिक केन्द्र बन्नपर्ने कुरा बताउनुभएको थियो ।
सोही अनुसार शुरू भएको उक्त केन्द्र बैशाख पूर्णिमाका
दिन रोममा प्रथम पटक बैशाख तोरण प्रदर्शन गरिएको
थियो । श्रीलंकाका बौद्धहरूले निर्माण गरेको उक्त
तोरणमा सुभा धेरी सम्बन्धी कथा फल्काइएको थियो ।

पहिलो पोखराध्यापी बुद्धपूजा

आषाढ ३०, पोखरा —

आषाढ पूर्णिमाको पवित्र तिथिमा पहिलो पोखरा
उपत्यकाध्यापी बुद्धपूजा दुइदिने भव्य कार्यक्रम-
का साथ मनाइयो । यस कार्यक्रममा पोखरा उपत्यकाका
सबै बुद्धमार्गीहरूद्वारा यात्राको रूपमा उपत्यका भरिका
बिहार, पुम्बा र चैत्यहरूमा गई आराधना गरियो ।
यो कार्यक्रम सबै जाति र समुदायका बुद्धमार्गीहरूलाई
समेट्न सकेको वृहत् रूपमा सञ्चालन भएको छ ।

महाविहार जीर्णोद्धार

श्रावण ४, काठमाडौं —

स्थानीय ३० बाहाल टोलको मञ्जुश्रीनक महावि-
हार उक्त विहारका सर्वसंघबाट उठाइएको चन्दाद्वारा
५०,०००।— (पचास हजार)को लागतमा मञ्जुश्रीनक
महाविहार संरक्षण सुधार समितिले जीर्णोद्धार कार्य
शुरू गरेको छ ।

[नेपालभाषा]

असारपुत्री

दिल्लाख १५, येँ—

आनन्दकूटीइ जग्गु पुन्ही पतिकया कार्यक्रमय न्यागु
संयोग चूलाःगु असारपुन्ही खुन्हु भिक्षु कुमार काश्यप
शील प्रदान, भिक्षु अश्वघोषपाखे बुद्धपूजा व भिक्षु
अमृतानन्दपाखे धर्मचक्र सूत्रया आधारय धर्मदेशना जुल ।
अथे हे संगायनया विषये चर्चा यानाःलि वसपोल वंगु
कार्तिकय ज्वीगु नेपाःयापि भिक्षुसंघया सभा ज्वीगु विषये
खेँ र्ह्ययता विख्यात । उखुन्हु हे न्हिनय श्रामणेर
कवीन्द्र व ज्ञानेन्द्रपिसं धर्मदेशना याना विख्यात ।

धर्मचक्र दिवस महोत्सव

दिल्लाख १५, येँ—

गणमहाविहारय युवा बौद्ध पुचः व गणमहाविहार
श्रद्धापुत्रःया स्वसालय भगवान् बुद्ध धर्मचक्र उपदेश याना
विख्याःगु पवित्र दि असारपुन्ही खुन्हु धर्मचक्र दिवसया
रूपय सकल उपासक उपासिका भेला जुयाः बाजागाजा
सहित बौद्ध कण्ठा व्यक्काः भगवान् बुद्धया यात्राकथं
येँदे चाःहिल ।

न्हिनय समारोह कथं भध्य महोत्सव सम्पन्न जुल ।
उबलय भिक्षु सुबोधानन्दपाखे शीलप्रार्थना धर्मचक्रय
देशना भिक्षुसंघपाखे धर्मचक्र सूत्रपाठ, बौद्ध परियत्तिया
विद्यार्थीपि चन्द्रदेवी मानन्धर, अलिशोभा ताम्राकार
राजु शाक्य, त्रिरत्न मानन्धर व जानुराजा वज्राचार्य-
पिनिपाखे बुद्ध सम्बन्धी भ्यागु घटनाया विषये संक्षिप्त
प्रवचन जुल । युवा बौद्ध समूहया अध्यक्ष हर्षमुनि शाक्यं
लसकुस न्वचु बपुग उगु इलय स्वयम्भूरत्न वज्राचार्यं व
तेजनारायण मानन्धरपाखे धन्यवाद ज्ञापन जुल । बुद्धपूजा
व गणमहाविहारय वर्षावास याना विख्याइपि भन्तेपिन्त

उपासक उपासिकापिनिपाखें वर्षावास आराधनादियानाः पुण्यानुमोन जुल । अन्तय् बौद्ध परियत्तिया विद्यार्थी-पिनिपाखें पुष्पप्रदर्शनी नं जूगु खः ।

आजीवन सदस्य

दिल्लागा ३, भारत -

आनन्दकुटी विहार गुठीयात ३०३१- (स्वमः व स्वतका) दां बियाः भिक्षु धम्मज्योति जापानी बुद्ध विहार (दाईज्योक्यो) बुद्धाया उक्त गुठीया आजीवन सदस्य ज्याविज्याःगु दु ।

आजीवन ग्राहक

दिल्लागा ४, ये -

आनन्दभूमि बौद्ध मासिकयात माःगु शुल्क बियाः आजीवन ग्राहक जूपिगु संख्या बड्य जूगु दु । भूषि आजीवन ग्राहकमध्ये बीरगजया ॐ कृष्ण राजकर्णिकार, महेन्द्रदेव छकुन्ठोस, श्रीमती तारा श्रेष्ठ व भक्तिदास श्रेष्ठ नेपाल सिगरेट फ्याक्ट्री तथा हिटीडाया प्रेमराज शाक्य, बुद्धरत्न शाक्य, मंगललाल मानन्धर व पालाया हीरालाल शाक्य खः । प्रेमराज बच्चाचार्य स्वर्णमण्डार, हेटीडा, बुद्धरत्न शाक्य ३।१३६, कान्ती राजपथ हेटीडा, मंगललाल मानन्धर, १।१३६ मेनरोड, हेटीडा । आः आनन्दभूमिया आजीवन ग्राहक सख्या २०४ म्ह थ्यंगु दु ।

अनिच्चावत संडारा

तछनागा ११, तानसेन -

तानसेन ब्रतबन्ध समितिया मूनयः तानसेन भीमसेन टोल निवासी पद्मनान शाक्यया चयगुदेंया बैसय दिवंगत जुल । २०३६ सालया दुने २६३ म्ह मस्तयत वरे छनाब्यूम्ह जीबनय धार्मिक व सामाजिक क्षेत्रय तःधंगु ल्हाः दुम्ह वरपोलया छःछायाय नांदपि महा-

आनन्दभूमि

स्थविर भिक्षुपि कुमार काश्यप व विमलानन्द लालन पालन ज्याः ब्वलना विज्यापि खः । बस्पोलपिस व चूडाधर्म संघ परिवार स्वर्गीय शाक्ययात निर्वाण प्राप्त ज्वेमा धकाः प्रार्थना याना विज्याःगु दु ।

मुनिबिहारखात ग्वाहालि

दिल्लागा ५, ख्वप -

मुनिबिहारया ग्वाहालिया लगी प्रज्ञाभवनया टबुलिङ 'दानी वेस्सन्तर' गीतीनाटय कयनाः प्राप्त जूगु दा ३०९२।४० पासा पुस्तकालय उक्त विहारयात लःल्हाःगु दु ।

प्रवचन कार्यक्रम

दिल्लागा २, यम -

बौद्ध पुस्तकालय किस्बदें क्यंगु व आषाढ पुन्हीया उपलक्षय्य कुतिबाहा नागवहालय भिक्षु बुद्धघोष महास्थविरया सभापतित्वय प्रवचन कार्यक्रम सम्पन्न जुल । शील प्रार्थनां शुरू जूगु उगु कार्यक्रमय भिक्षु बुद्धघोष, बोधिवज्र बच्चाचार्य, महेन्द्ररत्न शाक्य, इन्द्रशोभा शाक्यपिमं आसाढ पुन्ही छःहु चलाःबःगु न्यागु योग्या विषय न्वचु बिया विज्यात । उक्त पुस्तकालयया सदस्य पुष्परत्न शाक्यपाखें स्वागत भाषण व अध्यक्ष बुद्धरत्न शाक्यपाखें धन्दवाद जापन जुल ।

बौद्ध समाजया पुनर्गठन

दिल्लागा ८, ये -

रा० प० स० प्रेमबहादुर शाक्यया सस्थापकत्व व संरक्षकत्वय स्थापना जुगुअचंगु नेपाल बौद्ध समाजया भिक्षु सुशोभनया अध्यक्षताय पुनर्गठन जूगु दु । नेपालय बौद्ध धर्माबलम्बी तयगु बौद्धिक विकास एवं धार्मिक प्रचारया उद्देश्यं गठन जुगुअचंगु शूगु समाजय किछुम्ह सदस्य व मेपि सल्लाहकारपि त्यःगु दु ।

आनन्दकुटी विहार गुठीको आय-व्यय

लेखा परीक्षकको प्रतिवेदन

व्यय		आय	
१. आनन्दभूमि	६०००।-	१. चन्द्रावाट	७०५०।-
२. आनन्दकुटी विहार	८१००।-	२. दानपात्रवाट	१६६०।७५
३. आनन्दकुटी सेबक	१३५२।-	३. पुस्तक विक्रीवाट	१०८५६।५०
४. टेलिफोन	१५६०।३५	४. आजोवन छदस्यवाट	६०६।-
५. धर्मप्रचार	५१०८।-	५. श्रीलंकामा श्रामणेर पठाएकोवाट	२४३६।-
६. प्रकाशन	४२१८९।०६	६. व्याज	८३६५१।३१
७. स्वास्थ्य उपचार	४२१५।-		
८. धर्मालोक जयन्ती	१०००।-		
९. निर्माण तथा मरम्मत	१५६५६।९०		
१०. अतिथि सत्कार	१०००।-		
११. अफिस मसलम्द	११५६।-		
१२. भैपरिभाउने	१३७।६०		
	८७५०४।६१	मुद्दतीवाट	८२८७८।३१
आयमा बाँकी नेपाल बैंकमा	१६०६१।६५	वचतवाट	७७३।-
	१०६५६६।५६		
		टोटल:-	१०६५६६।५६

मैले श्री आनन्दकुटी विहारगुठीको १४ कार्तिक २०३६ देखि २१ आश्विन २०४० सम्मको आय व्ययको लेखा परीक्षण गरेँ । मेरो विचारमा प्रस्तुत आय व्ययको विवरण गुठीको आर्थिक कारोबार मुताबिक दुरुस्त छ ।

दीपक थापा

रजिष्टर्ड लेखा परीक्षक

मुद्रक:- प्रिन्टिङ्ग प्रेस, बहाल, (बोधि निवास) काठमाडौं, नेपाल । फोन २-१६०५६